

Tanmenetjavaslat
4. osztály

Olvasás

Bárány Jánosné-Nagyné Bonyár Edit: Hétszínvilág olvasókönyv és munkafüzet használatához
AP-040116

Kecskemét, 2017. szept. 1.

Somodi Sándorné

Bevezetés

A következő tanmenet javaslatként szolgál, amelyen tanító kollégáink a tanulók, a helyi óraszámok és egyéb körülmények ismeretében rugalmasan változtathatnak az év eleji tervezés során. Az egy-egy tanórára felsorolt **Célok, feladatok**ból el lehet hagyni, fel lehet használni differenciálásra, illetve ki lehet egészíteni igény szerint az osztály fejlettségi szintjének megfelelően.

A tanmenet **Ismeretanyag** elnevezésű oszlopába – a tantárgy jellegénél fogva – nem csak ismereteket soroltunk fel. Mivel különböző műfajú szövegeket dolgozunk fel, ezekkel különböző feldolgozási algoritmusokat gyakoroltatunk, az érzelmekre hatunk, nevelési lehetőségeket aknázunk ki, illetve ismereteket (köznapiakat is) nyújtunk, de ezekkel nem a lexikális tudás gyarapítása a cél, hanem a hatékony önálló tanulás megalapozása, az olvasási stratégiák megismerése. Így ezek is ebbe az oszlopba kerültek.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy komplex jellegéből következik, hogy a tanórákon minden részterület szóba kerül a változatos feladatmegoldásokon keresztül. Ezeket a tantárgyon belüli kapcsolódási pontokat (**KP**) nem jelöltük külön. A különböző szövegeknél jelöltünk egyéb kapcsolódásokat, de a teljesség igénye nélkül. *A haza minden előtt* c. fejezethez kapcsolódva hívjuk fel a figyelmet a helyi múzeum, levéltár, műalkotások, emlékhelyek látogatására.

Az *Ünnepeink, hagyományaink* c. fejezetet értelemszerűen nem egyben, hanem az aktualitásnak megfelelően dolgozzuk fel. Csak azokat állítottuk be a tanmenetbe, amelyekhez munkafüzeti feldolgozás is készült. A felmérések, a könyvtárlátogatások időpontját is a helyi lehetőségekhez igazíthatják.

A tanmenetben felsoroltuk a **Fejlesztési területek** oszlopában azokat a képességeket, készségeket, amelyek konkrét fejlesztése az adott tananyag kapcsán megvalósítható. Ezek továbbiakkal kiegészíthetők.

A tanév elején hívjuk fel a tanulók figyelmét a különböző forrásokból (könyvek, folyóiratok, internet stb.) történő folyamatos kutató- és gyűjtőmunkára.

Az olvasókönyvben több gyermekregény részlete található. Arra törekedtünk, hogy ezek a tanulók életkorának, érdeklődésének megfeleljenek, s mindenki találjon köztük olyat, amit szívesen el is olvas. Feldolgozásra javasoljuk Békés Pál *A Félőlény* c. meseregényét, melyet a tanév folyamán bármikor elkezdhetünk, de nyári olvasmányként is ajánlhatjuk, amelyhez a Mf. 91-95. oldala segítséget nyújt.

A kollégák figyelmébe ajánljuk, a *Szövegértés fejlesztő gyakorlatok* c. kiadványt, melyet felhasználhatnak differenciáláshoz, házi feladat adásához. A *Kézikönyv*ben óravázlatok és egyéb segédanyagok is találhatók, melyek az órára való felkészüléshez ötleteket adhatnak.

Megjegyzés:

A zöld szín azokat a kompetencia területeket jelöli, amelyet az adott órán fejleszteni szeretnék.

A szabadon felhasználható 10%-ot kék színnel jelöltem.

Éves óraszám: 108 óra

Heti óraszám: 3 óra

Témák	Új tananyag feldolgozása	Képességfejlesztés, összefoglalás, gyakorlás, ellenőrzés	Teljes óraszám
Szeptemberi csengőszó	11	4	15
Túl az Óperencián	14	3	17
A családom – a világom	12	4	16
A haza minden előtt „A” Ünnepeink, hagyományaink „B”	18 3	6	27
Szülőföldem szép határa	14	4	18
Híres magyarok	8	1	9
A könyvek titkai	5	1	6
Összesen:	85	23	108

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
SZEPTEMBERI CSENGŐSZÓ				
1.	Ismerkedés az új taneszközökkel Hvilág ok. mf. Szinetár György: Szeptemberi csengetés Ok. 6. o., Mf. 3-4.o.	A fejezet mottójának értelmezése. A tankönyv és a munkafüzet felépítése, fejezetei. Ráhangelés az iskolakezdésre. A tanulók beszédének megfigyelése. A nyári olvasmányélmények felelevenítése.	Rendszerező képesség. Anyanyelvi kommunikáció. Az olvasási készség, szóbeli szövegalkotási képesség. Önálló tanulási képesség.	A könyv, munkafüzet szerkezete.
2.	Marék Veronika: Bagollyal nyaraltunk Ok. 8. o., Mf. 5. o.	Az olvasás céljának előzetes tisztázása. Eseménymozzanatok pótlása. Szereplők tulajdonságai, indoklása. Vélemény és érvelés. A „beszélő” nevek. Az események vizsgálata más nézőpontjából.	Szövegértő képesség, olvasási készség. Szociális kompetencia, empátia erősítése. Szerialitás. Szókincsfejlesztés.	Segítségnyújtás a beilleszkedéshez.
3.	Programajánló az olvasás világnapjára Ok. 10. o., Mf. 6. o.	Szöveg áttekintése az olvasási cél meghatározásához. A plakát szerepe, jellemzői. Információk gyűjtése a plakátról. Különböző típusú szövegek megismerése, funkciója.	Szövegértő képesség. Lényegkiemelő képesség. Emlékezet, rendszerező képesség. KP: vizuális kultúra	Köznapi szöveg (plakát) értelmezése.

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
4.	Francesca Simon: Rosszcsont Peti és az olvasás (részlet) Ok. 11. o., Mf. 7. o.	Olvasási stratégiák alkalmazása. Jóslás. Szöveghangulat. Beszélő nevek. Vázlatírás. Önálló szövegalkotás szereplő névében.	Szövegértelmezés. Szerialitás. Kreativitás. Olvasóvá nevelés.	Szépirodalmi szöveg feldolgozása. Eseménymozzanatok, vázlat.
5.	Gyerekek kérdezték... Gyerekeket kérdtek... Ok. 12. o., Mf. 8. o.	Jóslás a szövegtartalomra. Az olvasás céljának, módjának előzetes tisztázása. Szómagyarázat tapasztalat alapján. Rendszerezés szempontok szerint.	Kreativitás. Megfigyelő képesség. Figyelemfejlesztés Együttműködési készség. Rendszerező képesség.	Interjú, riport, riporter.
6-7.	Fehér Klára: Mi, szemüvegesek (részlet) Éleslátás, avagy a szemüveg története Ok. 14. 15.o., Mf. 9. o.	A témával összefüggő szavak válogatása. Az olvasás céljának, módjának, témájának előrevetítése. Vázlatkör. Következtetések. Saját olvasási folyamat értékelése.	Rendszerező képesség Emlékezet. Figyelem. Hangos olvasási készség. Megfigyelő képesség. Olvasóvá nevelés.	Azonos témájú, különböző műfajú szövegek összehasonlítása.
8.	Gyurkovics Tibor: Hegedű az osztályban Ok. 16. o., Mf. 10. o.	Az olvasmány feldolgozása táblázat segítségével. Véleményalkotás a gyerekek viselkedéséről. A főszereplő érzései és hangulatváltozásai. Írói és köznapi kifejezések keresése.	A hangos olvasási és szövegértő képesség. Szociális kompetencia. Kommunikációs képességek. Kreativitás.	A másság elfogadása.

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
9.	Differenciált gyakorlás Mf. 11. o.	Rejtvényfejtés. Az értelmező és a kifejező olvasás gyakorlása csoportokban. Tartalommondás más nézőpontból. Szöveg mondanivalójának aktualizálása szituációs játékkal. Érvelés. Szókincsbővítés.	Szövegalkotási képesség. Szókincs, beszédbátorság. Olvasástechnika. Szociális kompetencia. Logikus gondolkodás fejlesztése. Emlékezet.	
10.	Méhes György: A galamb, a gombfoci meg a trükkök Tanulási tanácsok Ok. 20-22. o., Mf. 12. o.	Szövegtartalom előrevetítése. Szöveghangulat. Mondatbefejezés az olvasottak alapján. Válogatás szempont alapján. Szereplők tulajdonságai, bizonyításuk. Páros olvasás az érzelmek kifej.	Analizáló, szintetizáló képesség. Lényegkiemelő képesség. Logikus gondolkodás fejlesztése. Kommunikációs képesség. Olvasástechnika, kifejező olvasás.	Tanulási jó tanácsok a hatékony önálló tanulás érdekében.
11.	Heidemarie Brosche: Az ismeretlen e-mail Varró Dániel: Mért üres a postaláda mostanába? Ok. 23-24. o., Mf. 13. o.	Meglévő ismeretek felidézése. Jóslás a szövegtartalomra. Kérdés-felelet párokban. Válogató másolás; tanulság megfogalmazása. Vershangulat; kifejezése olvasáskor. Rímkeresés. Különböző műfajú, azonos témájú szövegek összehasonlítása.	Emlékezet. Lényegkiemelő képesség. Hangos olvasási készség kifejező olvasással. Együttműködési készség. Rendszerezés.	Tudnivalók az e-mailezésről. Versjellemzők.

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
12.	Összefoglalás Ok. 5-26. o., Mf. 13. o.	Rejtvényfejtés, tartalmi kapcsolódás az olvasott szövegekhez. A témák hozzárendelése az olvasott szövegekhez. Műfaji csoportosítás. A tanulási folyamat lépései. Tartalomfelidézés csoportokban. Vita; illusztráció készítése.	Logikus gondolkodás. Rendszerező képesség. Asszociációs képesség. Kommunikációs képesség. Szóbeli kifejezőképesség. Együttműködési készség. Szerialitás, az események egymásutánisága. KP: vizuális kultúra	
13.	Év eleji felmérés hangos olvasással	Az olvasás tempójának, folyamatosságának, pontosságának megfigyelése.		
14.	Év eleji felmérés néma olvasással 1. sz. felmérőlap Az okos parasztember című norvég mese	Az önálló szövegértés, - feldolgozás ellenőrzése.		
15.	Vár a könyvtár – látogatás az iskolai vagy helyi könyvtár gyermekrészlegében	Könyvtárhasználati ismeretek átismétlése, a könyvtár önálló használatának erősítése. Programok a könyvtárban; helyes viselkedés. A különböző információhordozók használata.	Olvasóvá nevelés. Együttműködés. Rendszerépítés, rendszerben való tájékozódás.	A könyvtár terei; állománya. A könyvek tartalmi csoportjai.

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
TÚL AZ ÓPERENCIÁN				
16.	Aesopus: A nagyravágyó ló Ok. 28. o., Mf. 15. o.	A fejezet mottójának értelmezése. A népköltészeti alkotásokról tanultak ismétlése. Mit tudunk a mesefajtákról? Vázlatkör. A szereplők tulajdonságai, indoklásuk. Hibakereső.	Lényegkiemelő képesség Rendszerező képesség. Megfigyelő képesség. Kreativitás. Emlékezet.	Az állatmese jellemzői.
17-18.	Lázár Ervin: Állatmese Csukás István: A sínen ült egy fehér nyúl Ok. 29-30. o., Mf. 16. o.	Előkészítő memóriajáték. Ismeretek felidézése. A szövegek formájának, műfajának, céljának jóslása. A szövegek összehasonlítása táblázat segítségével. A szereplők tulajdonságainak megkeresése rejtvényben.	Emlékezet. Analizáló, szintetizáló képesség. Rendszerező képesség Szövegértés. Vizuális észlelés. Véleménynyilvánítás. Kreativitás.	Mai állatmese jellemzői. A verses mese jellemzői.
19.	Lajta Erika: Egy jól menő kölcsönző Ok. 32. o., Mf. 17. o.	Ötletbörze. Tapasztalatok megosztása. A szövegtartalom jóslása. Ötsoros a szereplőkről. Következtetések. Páros beszélgetés.	Asszociációs képesség. Rendszerező képesség. Lényegkiemelő képesség. Szövegalkotási képesség. Emlékezet, kreativitás. Problémamegoldó gondolkodás. Vállalkozói kompetencia. KP: vizuális kultúra	Mai állatmese jellemzői.

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
20.	Gyakorlás (állatmesék)	A hagyományos és a mai állatmesék jellemzőinek összehasonlítása. (szereplők, események, tanulság, nyelvezet) Olvasásgyakorlás, párbeszéd megjelentése, érzelmek kifejezése.	Emlékezet. Rendszerező képesség. Szabályszerűségek észrevétele. Megfigyelő képesség. Kifejező olvasás.	Mesei nyelvezet, ismétlődések, szófordulatok.
21.	A rátóti csikótojás (magyar népmese) Ok. 36. o., Mf. 18. o.	Jóslás a mesefajtára. A mese helyszíneinek, szereplőinek és cselekedeteinek megfigyelése, az ismeretek rögzítése táblázatba. Csoportos vita. Közmondás értelmezése. Szókincsbővítés, mondatalkotás. Mimetikus játék.	Analizáló, szintetizáló képesség. Logikus gondolkodás. Lényegkiemelő képesség. Rendszerező képesség Kreativitás. Vitakészség. Kreativitás. Szókincsfejlesztés.	A tréfás mese jellemzői. A találós kérdés, mint népköltészeti műfaj.
22.	A módos gazda meg az arató szegény ember (bolgár népmese) Ok. 40.o.	Történetkeret összeállítása. A szereplők tulajdonságai, indoklásuk. Tartalomelmondás valamelyik szereplő nézőpontjából. Dramatizáló felolvasás gyakorlása.	Analizáló, szintetizáló képesség. Lényegkiemelő képesség. Szóbeli kifejezőképesség. Kifejező olvasás.	A valós mese jellemzői.
23.	Benedek Elek: A só Ok. 42. o., Mf. 19. o.	Szöveg áttekintése – jóslás. Saját mese megalkotása. Kötőszó utáni mondatbefejezés. Szereplők tulajdonságai és bizonyításuk. Helyszínek, események sorba rendezése. Meserészlet dramatizálása.	Analizáló, szintetizáló képesség. Lényegkiemelő képesség Szerialitás, az események egymásutánisága. Kreativitás. Hangos olvasási készség.	Tipikus mesekezdek, - befejezések, szófordulatok.

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
24.	A főtt borsó (székely népmese) Ok. 44.o.	Vázlatkészítés; felhasználása tartalom elmondásához. Válogató olvasás. Betűrejtvény. Szereplők tulajdonságai, vélemény a magatartásukról. Dramatizáló olvasás.	Analizáló, szintetizáló képesség. Lényegkiemelő képesség. Szóbeli kifejezőképesség. Vitakészség. Olvasástechnika.	A különböző mesefajták nyelvezete.
25.	Mátyás király meg a szállásadó cigányok (szegedi cigány népmonda) Ok. 46. o., Mf. 21. o.	Előző ismeretek felidézése a mondáról. Helyszínek felidézése. Történetkeret kiegészítése. Jellemtérkép a szereplőkről. Érvek, ellenérvek. Tartalommondás más nézőpontjából.	Analizáló, szintetizáló képesség. Problémamegoldó gondolkodás. Rendszerező képesség. Szövegalkotási képesség. Empátia. Kreativitás. Olvasástechnika.	Más népek meséi. Azonosságok, különbségek.
26.	„Mátyás népe projekt”	Időszalag használata A harmadik osztályban megismert Mátyás királlyal kapcsolatos mesék, történetek felelevenítése	Az olvasástechnika differenciált fejlesztése válogató olvasással. Szóbeli szövegalkotó képesség fejlesztése Rendszerező képesség fejlesztése Tájékozódás a történelmi térben és időben emlékező képesség fejlesztése	<u>A projekt típusa:</u> komplex projekt <u>Színhelye:</u> iskola, Visegrád év végén, <u>Célcsoport:</u> 4. osztály <u>Időtartam:</u> 3 hét

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
27.	Nyakigláb, Csupaháj meg Málészáj (magyar népmese) Ok. 48. o., Mf. 24. o.	Meseszereplők elképzelése beszélő nevek alapján. Hiányos vázlat kiegészítése. Szereplők tulajdonságai, indoklásuk. Mesei szófordulatok válogató másolása.	Analizáló, szintetizáló képesség. Lényegkiemelő képesség. Szóbeli kifejezőképesség. Szerialitás, az események egymásutánisága. Megfigyelő képesség. <i>Asszociációs képesség.</i>	A tündérmese jellemzői. Jellegzetes meseszámok.
28.	Lázár Ervin: Metrómese Ok. 50. o., Mf. 25. o.	Szómagyarázat; jóslás címből, illusztrációból. Átfutás után saját mese alkotása. Következtetések. A szöveg értelmezése kérdések alapján. A mű üzenete; aktualizálás.	Analizáló, szintetizáló képesség. Lényegkiemelő képesség <i>Tájékozódási képesség.</i> <i>Megfigyelő képesség.</i> Szövegalkotási képesség. Képzelet.	A mai mesék érdekes témái. A megismerés.
29.	Szólások, közmondások, találós kérdések Ok. 56-57., 60. o., Mf. 26. o.	Szólások eredetének megismerése. Jelentésük, stílusértékük megfigyelése. Aktualizálás. Rajzos- és betűrejtvenyek. Szólások, közmondások szövegekhez kapcsolása. Találós kérdések.	Rendszerezés. Elvonatkoztatás. Megfigyelő képesség. Asszociációs képesség. <i>Emlékezet.</i> Szóbeli kifejezőképesség. KP: vizuális kultúra	Szólások, közmondások, találós kérdések, mint népköltészeti műfajok
30.	Népdalok, népi játékok Ok. 58-59. o., Mf. 27. o.	Ismeretek felidézése <i>Jut eszembe...</i> játékkal. A népdalok, népi játékok szempontok szerinti összehasonlítása. Állítások igazságtartalmának eldöntése. Aktualizálás.	<i>Emlékezet.</i> Rendszerező képesség. Együttműködési készség. Ismeretek alkalmazásának képesége. Megfigyelő képesség. <i>Esztétikai érzék; mozgáskultúra.</i>	A népdal, mint népköltészeti műfaj. Jellemzői.

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
			KP: ének, testnevelés	
31.	Összefoglalás Ok. 27-60.o., Mf. 28. o.	Rejtvényfejtés. Mesék, meseszereplők szempontok szerint csoportosítása párokban. Tömörítő tartalom elmondása csoportokban. Meseszereplők felismerése; kérdésfeltevés. Közhiedelmekhez mesecímek keresése és indoklásuk. A mesék jellegzetességeinek bizonyítása részletek kifejező olvasásával. Meserészletek dramatizálása csoportokban.	A rendszerező, összehasonlító és elemző képesség. Kifejező, hangos olvasás. Logikus gondolkodás. Rendszerező képesség. Szóbeli kifejezőképesség. Együttműködési készség. Kommunikációs képesség. Esztétikai érzék. Mozgáskultúra. KP: ének, testnevelés	A tanult népköltészeti alkotások jellegzetességei, felismerésük. Mesefajták megkülönböztetése. Népköltészet-műköltészet.
32.	Vár a könyvtár	Mesegyűjtemények, népköltéseket, szólásokat, közmondásokat, találós kérdéseket tartalmazó könyvek keresése katalógus segítségével. Mesemondóverseny.	Rendszerező képesség. Szóbeli kifejezőképesség. Szókincs, beszédbátorság. Tájékozódási képesség. Ismeretek alkalmazásának képessége.	A könyvtári katalógus tájékoztató szerepe.

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
A CSALÁDOM – A VILÁGOM				
33.	Nagy Katalin: Gyalogkakukk Ok. 63. o.	A fejezet mottójának értelmezése. A tanulók által hozott képek, albumok, emléktárgyak nézegetése, élménybeszámolók. A beszélő megnevezése, bizonyítása. Szövegértelmezés kérdésekre.	Kommunikációs képesség. Szövegértő képesség. Szövegű olvasás. Szociális kompetencia. Érzelmek.	A család fontossága.
34.	Janikovszky Éva: Örülj, hogy fiú – Örülj, hogy lány (részlet) Ok. 64-65. o., Mf. 30. o.	Rejtvényfejtés. Élmények felidézése. Szöveghangulat. A beszélő megállapítása. Szövegek tartalmi összehasonlítása táblázattal és csoportos beszélgetéssel. Tulajdonságok gyűjtése párokban.	Kommunikációs képességek. Szövegértés. Analizáló, szintetizáló képesség. Emlékezet. Lényegkiemelő képesség Szociális kompetencia; érzelmek. Olvasóvá nevelés.	A szülő-gyermek kapcsolata.
35.	Nógrádi Gábor: Bibit szeretik (részlet) Ok. 68. o., Mf. 34. o.	Tartalom és műfaj jóslása cím alapján, áttekintéssel. Szövegértelmezés kérdések alapján. A főszereplő érzelmeinek változása az események előrehaladtával. Aktualizálás. Könyvajánlás.	Lényegkiemelő képesség. Szerialítás. Önismeret. Vizuális észlelés. Együttműködési készség. Kommunikációs képesség. Megfigyelő képesség. Érzelmi azonosulás.	Testvéri szeretet, féltékenység.

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
36.	Erich Kastner: Születésnap kívánság (részlet) Ok. 72. o., Mf. 31. o.	Hangulati előkészítés <i>Jut eszembe...</i> játékkal. Az olvasás céljának, módjának előzetes tisztázása. Szövegfeldolgozás megszakításos technikával, jósló táblázat segítségével. Következtetés előzményre, következményre. A szereplők tulajdonságai, indoklásuk. Az olvasási folyamat értékelése. Könyvajánló.	Érzelmi azonosulás. Emlékezet. Lényegkiemelő képesség Problémamegoldó gondolkodás. Kreativitás. <i>Asszociációs képesség.</i> <i>Megfigyelő képesség.</i> Analizáló, szintetizáló képesség.	A regény és az elbeszélés műfajának összehasonlítása.
37-38.	Jókai Mór: Melyiket a kilenc közül? Ok. 74. o., Mf. 33-34. o.	Jóslás a szövegtartalomra illusztráció és cím alapján. Hiányos vázlat kiegészítése. Szövegértelmezés kérdésekkel. Szereplők gondolatainak kihangosítása. Vélemények ütköztetése. Válogató olvasás. A szöveg nyelvezetének megfigyelés.	Analizáló, szintetizáló képesség. Lényegkiemelő képesség. Szerialitás, az események egymásutánisága. Vitakészség. <i>Képalkotó képesség.</i> <i>Érzelmi azonosulás.</i> Megfigyelő képesség. KP: ének	A gyermekek élete régen.

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
39.	József Attila: Mama Ok. 78.o., Mf. 32. o.	A vers előkészítése fürtábra kitöltésével. Versfeldolgozás kérdések alapján. A szereplők cselekedeteinek csoportosítása. Költői képek kiegészítése. Összecsengés a verssorok végén. (páros rím). A vers lüktetésének megfigyelése. Verstanulás.	Emlékezet. Lényegkiemelő képesség. Szabályszerűségek észrevétele. Eszztétikai érzék. Kifejező olvasás. Vizuális észlelés. Kreativitás. Megfigyelő képesség.	A vers tartalmi és formai jellemzői.
40.	Gyakorlás, differentiálás Mf. 35-36. o.	Érzések kapcsolása az olvasott szövegekhez. Mondatbefejezés kétféleképpen. Szituációs játék. Olvasónapló kitöltése. Érvelés párokban. Tartalomfelidézés kíváncsi kockával. Szavalóverseny. Olvasásgyakorlás különböző szempontok szerint.	Emlékezet. Logikus gondolkodás. Rendszerező képesség. Szövegalkotási képesség. Együttműködési készség. Kreativitás. Kifejező olvasás.	
41.	Marék Veronika: A kalóz nagypapa Ok. 84. o., Mf. 37. o.	A szöveg átfutása. A tartalom jóslása. Történetalkotás a megjegyzett szavakkal. A szereplők elképzeltetése. A helyszínek lerajzoltatása. Ötsoros a főszereplőkről. Páros beszélgetés az eseményről. Tartalomelmondás körmesével.	Analizáló, szintetizáló képesség. Lényegkiemelő képesség. Empátia. Szóbeli kifejezőképesség. Kommunikációs képesség. Képpalkotó képesség. Önismeret. Érzelmi azonosulás.	Fő- és mellékszereplők az elbeszélésekben.

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
42.	Csukás István: Tapintat és egyéb lelki finomságok Ok. 88.o., Mf. 38. o.	Ötletbörze; következtetés. Állítások véleményezése. Hiányos szöveg kiegészítése. Helyes viselkedésminták kiválogatása. Szituációs játék. Aktualizálás. Rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavak gyűjtése.	Problémamegoldó gondolkodás. Együttműködési készség. Véleménynyilvánítás. Hangos olvasási készség. Önismeret. Érzelmi azonosulás.	Az emberi együttélés szabályainak fontossága (tapintat, együttműködés, előzékenység, udvariasság)
43.	Lackfi János: Lányok dala – Fiúk dala Ok. 91. o., Mf. 39. o.	Előkészítő beszélgetés: tapasztalatok felidézése. Vershangulat. A versek tartalmi, formai összehasonlítása szempontok segítségével. Vélemények ütköztetése; rejtvényfejtés.	Analizáló, szintetizáló képesség. Empátia. Együttműködési készség. Vitakészség. Kifejező olvasás. Észtétikai érzék.	Fiúk – lányok barátsága.
44.	G. Barta Ágnes: Komoly dolog Tudni illik, hogy mi illik Ok. 92-94. o.	Egyéni élmények felidézése. A szöveg feldolgozása kérdések alapján. Illemszabályok gyakorlása szituációs játékokkal.	Lényegkiemelő képesség. Szövegalkotási képesség. Kreativitás. Együttműködési készség. Ismeretek alkalmazásának képesége. Kommunikációs képesség.	Kamaszszerelem.

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
45.	Összefoglalás Ok. 61-94. o., Mf. 40. o.	Titkosírás megfejtése. Az olvasott szövegek csoportosítása táblázatba, szempontok alapján. Szereplők tulajdonságainak megfejtése. Aktualizálás. Válogató olvasás párokban; egymás értékelése. Kérdezés gyakorlása.	Emlékezet. Rendszerező képesség. Szóbeli kifejezőképesség. Együttműködési készség. Önismeret. Hangos olvasási készség.	
46.	Vár a könyvtár	Válogatás az ifjúsági irodalomból: gyermekregények, verseskötetek.	Olvasóvá nevelés. Megfigyelő képesség. Esztétikai érzék. Együttműködési készség.	
47.	Félévi felmérés hangos olvasással	Az olvasás tempójának, folyamatosságának, pontosságának megfigyelése.		
48.	Félévi felmérés néma olvasással 2. sz. felmérőlap Híres kutyák című ismeretközlő szöveg	Az önálló szövegértés, - feldolgozás ellenőrzése.		

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
A HAZA MINDEN ELŐTT				
49.	Az előző évi történelmi események felidézése – Az új fejezet áttekintése Ok. 95. o., Mf. 41-43. o.	A fejezet mottójának értelmezése. A harmadik osztályban megismert történelmi események felelevenítése. Időszalag használata, utazás térben és időben. Személyek, események párosítása. Kiemelkedő személyek, tetteik, életük, hatásuk.	Emlékezet. Érzelmi azonosulás. Térbeli tájékozódás fejlesztése. Rendszerező képesség. Időbeli tájékozódás fejlesztése. Identitástudat. KP: vizuális kultúra a reprodukciókon keresztül az egész fejezetben.	Népünk múltjának megismerése, annak fontossága. Folyamatos hazaszeretetre nevelés.
50.	Jókai Mór: Munkács hős lelkű asszonya Ok. 96. o., Mf. 44. o.	Beszámoló kutatómunkáról. Rejtvény, érvelés. Szómagyarázat. Átfutás után a szöveg céljának előrevetítése. Mondatbefejezés. A főhős tulajdonságai, igazolásuk. Válogató olvasás.	Lényegkiemelő képesség. Kreativitás. Szövegértés. Figyelemfejlesztés. Hangos olvasási készség. Asszociációs képesség. Érzelmi azonosulás.	Zrínyi Ilona példamutatása.
51.	Hegedűs Géza: Rákóczi átlépi a magyar határt Ok. 99. o., Mf. 45. o.	Ismeretek felidézése kérdésekkel, párokban. Részekre bontás, vázlatírás; kérdésfeltevés. Igaz állítások kiválogatása. Esze Tamás és Rákóczi Ferenc összehasonlítása. Rákóczi beszédének megfigyelése. Csoportos beszélgetés.	Analizáló, szintetizáló képesség. Emlékezet. Lényegkiemelő képesség. Kommunikációs képesség. Rendszerező képesség. Problémamegoldó gondolkodás. Megfigyelő képesség. Érzelmi azonosulás.	Rákóczi gyermek- és ifjú kora.

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
		Közhondások értelmezése.		
52-53.	Móra Ferenc: A kóchuszár Ok. 101. o., Mf. 46. o.	Következtetés az olvasás céljára és tartalmára. Történetalkotás. Szövegtagolás helyszínek szerint. Események megfogalmazása. Ötsorosok a szereplőkről. Tartalomfelidézés körmesével. Jóslat összehasonlítása az olvasottakkal. Szókincs bővítés szinonimákkal. Hasonlatok keresése. Válogató olvasás. Drámajáték.	Analizáló, szintetizáló képesség. Emlékezet. Lényegkiemelő képesség. Kommunikációs képesség. Rendszerező képesség. Problémamegoldó gondolkodás. Megfigyelő képesség. Érzelmi azonosulás. Olvasástechnika.	A főhős példamutatása. A hasonlat.
54.	Megjártam a hadak útját (népdal) A rodostói kakukk (gulácsi népmonda) Ok. 104-105. o., Mf. 47-48. o.	Ismeretek felidézése a népdalról. Vershangulat és bizonyítása. Lényegkiemelés mondatbefejezéssel. Rajzos vázlat; páros beszélgetés. Beszámoló más nézőpontjából. Azonos témájú, különböző műfajú szövegek összehasonlítása. Aktualizálás.	Analizáló, szintetizáló képesség. Emlékezet. Lényegkiemelő képesség. Kommunikációs képesség. Rendszerező képesség. Problémamegoldó gondolkodás. Megfigyelő képesség. Érzelmi azonosulás. Esztétikai érzék; képalkotó képesség.	A népdal és ismérvei.

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
55.	Gyakorlás Mf. 49-50. o.	Beszámoló kutatómunkáról. Ötsoros és fűrtábra készítése. Események sorba rendezése tömörítő tartalommondás. Rejtvényfejtés. Szövegű, érzelmeket kifejező olvasás gyakorlása. Aktualizálás; zenehallgatás.	Rendszerező képesség. Szóbeli kifejezőképesség. Emlékezet. Érzelmi azonosulás. Szerialitás, az események egymásutánisága. Grafikus szervezők alkalmazása. Időbeli tájékozódás fejlesztése. Hangos olvasási készség. KP: ének	A mondáról tanultak.
56.	Kölcsey Ferenc: Himnusz (részlet) Kölcsey Ferenc – Erkel Ferenc Ok. 106., 107. o., Mf. 50-51. o.	Rövid beszámoló nemzeti jelképeinkről. Szómagyarázat. A teljes költemény megismerése. Vershangulat. 1-2.vszk. tartalmi, formai elemzése. A Himnusz szerzőinek megismerése. Adatkeresés. Aktualizálás, éneklés, verstanulás.	Analizáló, szintetizáló képesség. Emlékezet. Érzelmi azonosulás. Megfigyelő képesség. Esztétikai érzék. Asszociációs képesség. Identitástudat. KP: ének	Nemzeti jelképek – a Himnusz. Keretes költemény.
57.	Sebestyén Gyula: A legnagyobb magyar Ok. 108.o., Mf. 51-52.o.	Áttekintés után a szöveg céljának, feldolgozás módjának megbeszélése. Műfaji meghatározás. Részenkénti szövegfeldolgozás. Érvelés, vita. Beszámoló az olvasottakról.	Analizáló, szintetizáló képesség. Lényegkiemelő képesség. Szóbeli kifejezőképesség. Időbeli tájékozódás. Hatékony önálló tanulás. Vitakészség.	A reformkor.

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
58.	Vajda Pál-Lestyán Sándor: A Lánchíd regénye Ok. 109.o.	Jóslás a szöveg műfajára, tartalmára a szövegforma és a cím alapján. Önálló elolvasás és beszámoló a megjegyzettekről. Válogató olvasás kérdésekre. Az interpretáló olvasás gyakorlása.	Lényegkiemelő képesség. Szövegalkotási képesség. Szóbeli kifejezőképesség. Hatékony önálló tanulás. Figyelemfejlesztés. Hangos olvasási készség.	Széchenyi érdemei.
59.	Petőfi Sándor: Nemzeti dal Ok. 110.o., Mf. 53.o.	A vers keletkezése, a versszakok lényegének kiemelése. A vers hatása; hangulata. Jelképek a versben. Formai sajátosságok megfigyelése. A refrén szerepe a költeményben. Vita. Verstanulás; hangsúlyos, lendületes versmondás.	Analizáló, szintetizáló képesség. Lényegkiemelő képesség. Szabályszerűségek észrevétele. Emlékezet. Véleménynyilvánítás. Kifejező olvasás. Érzelmi azonosulás. Esztétikai érzék. KP: ének	A refrén.
60.	Petőfi Sándor naplójából (részlet) Ok. 112.o., Mf. 54.o.	Meglévő ismeretek előhívása. Válogató másolás a szövegből. Tulajdonságok válogatása, indoklása. Az információk szempontok szerinti rendezése. Válogató olvasás párokban. Tudósítás, riport. Beszámoló.	Analizáló, szintetizáló képesség. Emlékezet. Lényegkiemelő képesség. Szóbeli kifejezőképesség. Szerialitás, az események egymásutánisága. Időbeli tájékozódás. Vizuális észlelés. Kifejező olvasás. Érzelmi azonosulás.	Az 1848. március 15-i forradalom eseményei; a márciusi ifjak.

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
61.	Gyakorlás	Csoportos beszámoló a reformkor vívmányairól. „A legnagyobb magyar” bemutatása. Ötsoros összeállítás. A forradalom eseményei – élménybeszámoló a március 15-i ünnepségről. A Nemzeti dal – szavalóverseny.	Emlékezet. Rendszerező képesség. Szövegalkotási képesség. Szókincs, beszéd bátorság. Szerialitás, az események egymásutánisága. Együttműködési készség. Érzelmi azonosulás.	
62.	Móricz Zsigmond: Kossuth Lajos azt üzente... Petőfi Sándor: Csatadal Ok. 114-115.o., Mf. 55.o.	Beszámoló kutatómunkáról. Tartalmi és hangulati előkészítés. Zenehallgatás Szövegértelmezés mondatbefejezéssel, válogató olvasással, élőkép megjelenítésével. Az eskü szövegének megtanulása. A vers hangulata; tartalmi-formai elemzése.	Analizáló, szintetizáló képesség. Emlékezet. Kifejező olvasás. Térbeli tájékozódás. Érzelmi azonosulás. Megfigyelő képesség. Időbeli tájékozódás. KP: ének	A szabadságharc kitörése. Kossuth Lajos szerepe.
63.	Dékány András: Bem apó kisdobosa Ok. 116.o., Mf. 56.o.	Beszámoló gyűjtőmunkáról. Áttekintés után az olvasás céljának tisztázása. Érzékszervi képek generálása. Szövegértelmezés – vázlatkészítés. A főszereplő érzései, tulajdonságai, indoklásuk. Aktualizálás. Szólások, közmondások szereplőkhöz kapcsolása. Dramatizálás: színpadkép, díszlet, jelmez.	Analizáló, szintetizáló képesség. Problémamegoldó gondolkodás. Szerialitás, az események egymásutánisága. Kreativitás. Kommunikációs képesség. Tájékozódási képesség. Képző képesség. Önismeret. Mozgáskultúra. Esztétikai érzék.	A szabadságharc nagy alakjai.

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
64.	Németh Tibor: A világsi fegyverletétel Ok. 119.o., Mf. 57.o.	Rajzos ismeretszerzés. Ok-okozati összefüggések keresése; szétdarabolt mondatrészek összekötése. Adatgyűjtés a szövegből. Ismeretek rögzítése táblázattal. Értelmező felolvasás gyakorlása.	Lényegkiemelő képesség. Időbeli tájékozódás. Olvasástechnika. Problémamegoldó gondolkodás. Ismeretek alkalmazásának képessége.	A szabadságharc bukása.
65.	ÜNNEPEINK... Lengyel Dénes: Az aradi vértanúk Ok. 120., 132.o., Mf. 58.o.	Fürtábra kitöltése, indoklás. Válogató másolás. Lényegkiemelés kérdések alapján. A vers hangulata. Aktualizálás.	Lényegkiemelő képesség. Időbeli tájékozódás. Térbeli tájékozódás. Hangos olvasási készség. Érzelmi azonosulás.	Az aradi vértanúk.
66.	Gyakorlás	A szövegekből megismert szereplők emberi magatartása – állásfoglalás a viselkedésükkel kapcsolatban. Csoportmunka – Mit tudtam meg a szabadságharc lefolyásáról? Érzelmeket kifejező és értelmező felolvasás gyakorlása.	Rendszerező képesség. Emlékezet. Szövegalkotási képesség. Időbeli tájékozódás. Együttműködési készség. Kreativitás. Hangos olvasási készség.	Történelmi példaképek.
67.	Gaál Mózes: Deák Ferenc, a haza bölcsé Ok. 122.o., Mf. 58.o.	Előfeltevés a szereplő személyéről. Kötőszó utáni mondatbefejezés. Tulajdonságok gyűjtése. Az előfeltevés összehasonlítása az olvasottakkal. A kiemelt mondat értelmezése,	Emlékezet. Lényegkiemelő képesség. Tájékozódási képesség. Megfigyelő képesség. Véleménynyilvánítás.	Történelmi példaképek.

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
		megjegyzése.		
68.	Az első világháború Ok. 123.o.	Lényegkiemelés kérdések alapján ismeretközlő szövegből. Értelmező felolvasás gyakorlása.	Lényegkiemelő képesség. Emlékezet. Időbeli tájékozódás. Térbeli tájékozódás. Érzelmi azonosulás.	
69.	Sopron, a hűség városa Ok. 125.o.	A cím vizsgálata, jóslás. A szöveg feldolgozása részenként; kérdésfeltevés gyakorlása párokban. Válogató olvasás. Rövid szóbeli beszámoló az olvasottakról.	Lényegkiemelő képesség. Emlékezet. Időbeli tájékozódás. Térbeli tájékozódás. Olvasástechnika.	
70.	A második világháború Pócza László: Dédapám mesélte Ok. 126., 127.o.	Ismeretszerzés néma olvasással ismeretközlő szövegből; lényegkiemelés. A visszaemlékezés feldolgozása kérdések segítségével. Beszélgetés a fotókról, összehasonlítás. Érvelés.	Emlékezet. Logikus gondolkodás. Szóbeli kifejezőképesség. Időbeli tájékozódás. Vizuális észlelés. Véleménynyilvánítás.	

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
71.	ÜNNEPEINK... Az 1956-os forradalom Ok. 129., 133.o., Mf. 59.o.	Fogalmak egymáshoz rendelése fürtábrával. Visszacsatolás korábbi ismeretekhez. Kiegészítő ismeretek olvasása, lényegkiemelés. Vershallgatás.	Emlékezet. Logikus gondolkodás. Szóbeli kifejezőképesség. Vizuális észlelés. Időbeli tájékozódás. Érzelmi azonosulás.	
72.	Összefoglalás Ok. 95-131.o., Mf. 60-61.o.	Idézetek értelmezése; rejtvény. Események időrendbe állítása. Összehasonlítás szempontok szerint. Szövegalkotás. Nagyjaink felismerése képek alapján. Kérdésfeltevés csoportokban. Aktualizálás.	Rendszerező képesség. Szóbeli kifejezőképesség. Időbeli tájékozódás. Érzelmi azon. Együttműködési készség. Hatékony önálló tanulás. Szerialitás, az események egymásutánisága.	
73.	Vár a könyvtár	Szótárak szerkezeti jellemzői; a lexikon és a szótár egyező és eltérő tulajdonságai. Ifjúsági ismeretterjesztő irodalom.	Rendszerező képesség. Időbeli tájékozódás. Térbeli tájékozódás. Vizuális észlelés. Szociális kompetencia. Olvasóvá nevelés.	Adatok, információk gyűjtésének, célszerű elrendezésének módjai.
74.	Tavaszi felmérés hangos olvasással	Az olvasás tempójának, folyamatosságának, pontosságának megfigyelése.		

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
75.	Tavaszi felmérés néma olvasással (Téma miatti csere:) 4. sz. felmérőlap Krúdy Gyula: A törpe trombitás c. elbeszélése	Az önálló szövegértés, - feldolgozás ellenőrzése.		
SZÜLŐFÖLDEM SZÉP HATÁRA				
76.	Kisfaludy Károly: Szülőföldem szép határa Antalfy Gyula: Az Alföld Petőfi Sándor: Úti levelek Ok. 146-147.o.	A fejezet mottójának értelmezése. <i>Jut eszembe...</i> játék a szülőföldről. A vers megismerése, hatásvizsgálata. Térképolvasás. Gyűjtőmunka beindítása. Azonos témájú, különböző műfajú szövegek összehasonlítása. Aktualizálás.	Térbeli tájékozódás. Vizuális észlelés. Lényegkiemelő képesség. Figyelemfejlesztés. Kifejező olvasás. Érzelmi azonosulás. Megfigyelő képesség. KP: környezetismeret az egész fejezetben	A fejezet ismeretközlő szövegeinek felhasználása a hatékony önálló tanulás fejlesztéséhez. Hazánk nagy tájai.
77.	Hortobágy Irány a Hortobágy! Ok. 148-149.o., Mf. 63-64.o.	Előkészítés találós kérdésekkel. A szövegek átfutása, jóslás. Vázlat sorba rendezéssel. Táblázat kitöltése új ismeretekkel. Új ismeretek gyűjtése kerekasztal módszerrel. Igaz-hamis állítások.	Lényegkiemelő képesség. Rendszerező képesség. Térbeli tájékozódás. Hatékony önálló tanulás. Analizáló, szintetizáló képesség. Asszociációs képesség.	A világörökség részei Magyarországon. Az Alföld – Hortobágy.

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
78.	Debrecen, a virágkarnevál városa Debreceni állatkert Ok. 150-151., Mf. 64-65.o.	Keresés térképen, kutatás párokban. Szómagyarázat. Adatgyűjtés. Jóslás; feldolgozás bekezdésként. Versalkotás, cégér rajzolása. Visszacsatolás korábbi ismeretekre. Kép és felirat egymáshoz rendelése. Következtetés.	Emlékezet. Tájékozódási képesség. Kreativitás. Problémamegoldó gondolkodás. Figyelemfejlesztés. Vizuális észlelés. Asszociációs képesség. Hatékony önálló tanulás.	Köznapi szöveg (térkép) értelmezése.
79.	Fekete István: Bogács Ok. 152.o., Mf. 66-67.o.	Ismeretek fürtábrába rendezése. Átfutás után következtetés műfajra, tartalomra, a szöveg céljára. Érzékszervi képek generálása. Történetkép kitöltése. Érzések sorba rendezése. Vélemények egyeztetése. Válogató és kreatív olvasás. Tartalom felidézése más nézőpontból. Saját olvasási folyamat értékelése. Könyvajánlás.	Érzelmi azonosulás. Megfigyelő képesség. Analizáló, szintetizáló képesség. Hangos olvasási készség. Képalkotó képesség. Kreativitás. Szerialitás, az események egymásutániséga. Problémamegoldó gondolkodás. Véleménynyilvánítás. Grafikus szervezők alkalmazása. Szóbeli kifejezőképesség. Szövegalkotási képesség. Olvasóvá nevelés.	A különböző érzékszervek bekapcsolása olvasáskor. Ember és kutya kapcsolata.
80.	Petőfi Sándor: A Tisza Móricz Zsigmond: A Tiszaháton, hol gyerek voltam Ok. 154-155.o., Mf. 68-69.o.	Érzékszervi képek generálása. Vershangulat megfigyelése. A vers tartalmi és formai elemzése. Versrészlet tanulása. Szövegértelmezés kérdésekkel. A vers és a szöveg hasonlóságainak keresése.	Érzelmi azonosulás. Megfigyelő képesség. Térbeli tájékozódás. Rendszerező képesség. Esztétikai érzék. Képalkotó képesség. Vizuális észlelés. Kifejező olvasás.	Verstani ismeretek: a tájleíró költemény.

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
81.	Szeged István, a király Ok. 156., 157. o., Mf. 69-70.o.	Szöveg előkészítése grafikus szervező értelmezésével. Áttekintés után jóslás a szöveg céljára, tartalmára. Információk, adatok gyűjtése a szövegekből. Új ismeretek kiválogatása mondathalmazból. Aktualizálás, vita. Zenehallgatás.	Emlékezet. Szövegalkotási képesség. Grafikus szervezők alkalmazása. Vizuális észlelés. Vitakészség. Tájékozódási képesség. Esztétikai érzék. Megfigyelő képesség. KP: ének	Köznapi szöveg (plakát) értelmezése.
82.	Gyakorlás Mf. 71.o.	Olvasásgyakorlás mondatpiramissal Csoportos beszámolók. Kiegészítő ismeret önálló értelmezése. A Tiszáról szóló szövegek összehasonlítása táblázattal. Népdaléneklés.	Logikus gondolkodás. Szóbeli kifejezőképesség. Szókincs, beszéd bátorság. Együttműködési készség. Ismeretek alkalmazásának képessége. Kreativitás. Kifejező olvasás. Rendszerező képesség. KP: ének	
83.	Hollókő Ok. 159.o., Mf. 72.o.	<i>Jut eszembe...</i> játék. Szócikk értelmezése. A szöveg feldolgozása fürtábra segítségével. Érvelés. Vita. Gyűjtőmunka. Beszámoló más nézőpontjából.	Szövegalkotási képesség. Szókincs, beszéd bátorság. Ismeretek alkalmazása. Grafikus szervezők alkalmazása. Vitakészség. Tájékozódási képesség. Képző képesség. Vizuális észlelés.	A világörökség részei Magyarországon.

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
			Lényegkiemelő képesség.	
84.	A tokaji borvidék Iskolai kirándulás Tokajban Ok. 160.o., Mf. 73-74.o.	Tartalmi, érzelmi, technikai előkészítés. Feldolgozás bekezdésként, információk kigyűjtése szempontok szerint. Térképolvasás. Aktualizálás. Köznapi szöveg értelmezése.	Megfigyelő képesség. Lényegkiemelő képesség. Hatékony önálló tanulás. Analizáló, szintetizáló képesség. Tájékozódási képesség. Problémamegoldó gondolkodás. Vizuális észlelés.	A világörökség részei Magyarországon. Köznapi szöveg (felhívás) értelmezése.
85.	Budapest – Andrássy út a Millenniumi Földalatti Vasúttal – Hősök tere Ok. 162-163.o., Mf. 74-75.o.	Rejtvény; jóslás a szöveg céljára, tartalmára. Információk gyűjtése; jegyzetelés. Új ismeretek jelölése mondathalmazban. Képaláírás. Élménybeszámoló. Következtetés; tablókészítés. Prospektus összeállítása.	Szókincs, beszédlátorság. Vizuális észlelés. Kreativitás. Kommunikációs képesség. Tájékozódási képesség. Emlékezet. Ismeretek alkalmazásának képessége. Együttműködési készség. Rendszerező képesség.	A világörökség részei Magyarországon.
86.	A Duna – Árvíz Ok. 164-165.o., Mf. 76.o.	Előkészítés találós kérdéssel. Bekezdéskénti szövegfeldolgozás Adatok, információk gyűjtése. Vita. Tudósítás. Térképhasználat. Aktualizálás.	Szövegalkotási képesség. Tájékozódási képesség. Emlékezet. Vitakészség. Problémamegoldó gondolkodás. Lényegkiemelő képesség. Megfigyelő képesség.	Környezetvédelem.

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
87.	Czifferszky István: Kutya az árban Ok. 166.o., Mf. 77-78.o.	Korábbi ismeretek felidézése. Jóslás a szöveg céljára, tartalmára. Történetkép kitöltése. Érzékszervi képek alkalmazása. Vita. A szereplő tulajdonságai, indoklásuk. Jegyzetkészítés kiegészítő ismeretről. Válogató és kreatív olvasás. Dramatikus játék. A jóslatok és az olvasottak összevetése.	Érzelmi azonosulás. Asszociációs képesség. Analizáló, szintetizáló képesség. Lényegkiemelő képesség. Hangos olvasási készség. Képalkotó képesség. Szerialitás, az események egymásutánisága. Vizuális észlelés. Kreativitás. Szókincs, beszédbátorság. Emlékezet.	A különböző érzékszervek bekapcsolása olvasáskor. Ember és kutya kapcsolata.
88.	A tihanyi levendula Ok. 168., Mf. 78.o.	Előkészítés térképolvasással. Szövegfeldolgozás kérdések alapján. Plakát készítése; aktualizálás.	Szövegértés. Tájékozódási képesség. Kreativitás. Vizuális észlelés. Megfigyelő képesség.	
89.	Pécs, a kultúra városa Ok. 170.o., Mf. 79.o.	Előzetes ismeretek mozgósítása. Technikai előkészítés mondatpiramissal. Információk kigyűjtése szempontok alapján. Igaz-hamis állítások. Csoportos beszámolók. Aktualizálás; plakátkészítés.	Emlékezet. Szövegalkotási képesség. Kreativitás. Tájékozódási képesség. Olvasástechnika. Lényegkiemelő képesség. Rendszerező képesség. Analizáló, szintetizáló képesség.	A világörökség részei Magyarországon.

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
90.	Fertő Ok. 172.o., Mf. 78-80.o.	Átfutás után a szövegtartalom jóslása. Jegyzetkészítés szempontok szerint. Kirándulási terv készítése. Képek gyűjtése.	Megfigyelő képesség. Lényegkiemelő képesség. Térbeli tájékozódás. Kreativitás. Vizuális észlelés. Logikus gondolkodás. Szóbeli kifejezőképesség.	A világörökség részei Magyarországon.
91.	Összefoglalás Ok. 145-174.o., Mf. 80-81.o.	Idézet értelmezése. Aktualizálás: lakóhely bemutatása. Tájékozódás térképen. Grafikon értelmezése. Képek felismerése – általánosítás. Csoportos beszámolók. Kérdésfeltevés. Érzelmeket kifejező felolvasás. Szavalóverseny.	Emlékezet. Vizuális észlelés. Szövegalkotási képesség. Szókincs, beszédbátorság. Grafikus szervezők alkalmazása. Együttműködési készség. Tájékozódó képesség. Esztétikai érzék. Hatékony önálló tanulás. Kifejező olvasás.	
92.	Év végi felmérés hangos olvasással	Az olvasás tempójának, folyamatosságának, pontosságának megfigyelése.		
93.	Év végi felmérés néma olvasással (Téma miatti csere:) 3. sz. felmérőlap Gárdonyi Géza: Muci c. elbeszélése	Az önálló szövegértés, - feldolgozás ellenőrzése.		

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
HÍRES MAGYAROK				
94.	Móra Ferenc: Tiszteljük nagyjainkat! Szilágyi Ferenc: „Bölcsőjét kereste a magyarnak...” (részlet) Ok. 176-177.o., Mf. 82.o.	A fejezet mottójának értelmezése. Előzetes ismeretek felidézése a Móra-szöveg segítségével, tanulói visszaemlékezések. Jóslás a címből. Tájékozódás térképen. A szerzett ismeretek fűrtábrába rendezése. Vélemények megfogalmazása. A szöveg mondanivalójának kiválasztása.	Emlékezet. Tájékozódó képesség. Véleménynyilvánítás. Grafikus szervezők alkalmazása. Rendszerező képesség. Lényegkiemelő képesség.	
95.	Székely Júlia: A magyar nép dalkincse – Bartók Béla, Kodály Zoltán Ok. 178-179.o. Mf. 82-83.o.	Népdalcsokor éneklése. Betűrejtvény. Jóslás a szöveg tartalmára, céljára. Szövegértelmezés mondatbefejezéssel. Népdal elemzése kérdésekkel. Zenehallgatás; gyűjtőmunka.	Szövegértés. Szerialitás, az események egymásutánisága. Képalkotó képesség. Esztétikai érzék. Lényegkiemelő képesség. KP: ének	Bartók, Kodály – a népdalgyűjtők.
96.	Zsolnai Józsefné: Munkácsy Mihály (részlet) Ok. 180.o., Mf. 84.o.	Reprodukciók megfigyelése szempontok alapján; csoportosításuk. Információk, adatok gyűjtése a szövegből. Beszámoló jegyzet alapján. Következtetés.	Vizuális észlelés. Ismeretek alkalmazásának képessége. Figyelemfejlesztés. Esztétikai érzék. Lényegkiemelő képesség. KP: vizuális kultúra	

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
97.	Alfréd Nobel svéd kémikus végrendelete Ok. 181.o., Mf. 85.o.	Önvizsgálat. Meglévő ismeretek mozgósítása. Az olvasottak rendezése fürtábrába.	Emlékezet. Grafikus szervezők alkalmazása. Figyelemfejlesztés. Önismeret. Rendszerező képesség.	
98.	Szent-Györgyi Albert, a C-vitamin felfedezője Ok. 182.o., Mf. 85.o.	Ötletbörze. Ötsoros a tudósról. Beszámoló más nézőpontból. Tulajdonságok indoklása. Következtetés.	Emlékezet. Grafikus szervezők alkalmazása. Lényegkiemelő képesség. Rendszerező képesség. Megfigyelő képesség.	
99.	Mit hagytak ránk feltalálóiink? Ok. 183.o., Mf. 86.o.	Beszámoló gyűjtőmunkáról. Magyar találmányok felismerése. Az olvasottak táblázatba rendezése.	Emlékezet. Lényegkiemelő képesség. Rendszerező képesség.	
100.	Egy kis olimpiatörténet – Sportszerűség Ok. 184., 187.o., Mf. 86-87.o.	Beszámoló gyűjtőmunkáról. Szómagyarázat készítése. Információk és adatok gyűjtése; fürtábrába és táblázatba rendezése. Páros beszélgetés. Következtetés; vélemény. T-táblázat kitöltése. Aktualizálás.	Emlékezet. Grafikus szervezők alkalmazása. Tájékozódó képesség. Véleménynyilvánítás. Együttműködési készség. Rendszerező képesség. Lényegkiemelő képesség. KP: testnevelés	

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
101.	Összefoglalás Ok. 175-188.o., Mf. 88.o.	Rejtvény – példaképválasztás, önvizsgálat. Híres magyarok csoportosítása szempontok szerint; összekapcsolásuk érdemeikkel. Tulajdonságaik összegyűjtése. Hír értelmezése.	Megfigyelő képesség. Rendszerező képesség. Szóbeli kifejezőképesség. Szókincs, beszédbátorság. Együttműködési készség. Véleménynyilvánítás. Önismeret.	
102.	ÜNNEPEINK... Pünkösöd A csíksomlyói búcsú Ok. 142., 143.o., Mf. 89.o.	Verstanulás – éneklés. Szerzett ismeretek rögzítése kérdések segítségével. Egyházi ünnepek időpontjának és tartalmának táblázatba rendezése. Aktualizálás.	Szövegértés. Vizuális észlelés. Esztétikai érzék. Rendszerező képesség. Lényegkiemelő képesség. KP: ének	
A KÖNYVEK TITKAI				
103.	Megay László: A könyv útja házánkban – Napjaink könyvtára – A Wikipédiáról Ok. 190-191.o., Mf. 90.o.	A fejezet mottójának értelmezése. Korábbi ismeretek felidézése. Események sorba rendezése. Okok feltárása. Adatok táblázatba rendezése. T-táblázat kitöltése. Idézet értelmezése.	Emlékezet. Grafikus szervezők alkalmazása. Ismeretek alkalmazásának képessége. Tájékozódó képesség. Szerialitás, az események egymásutánisága. Rendszerező képesség.	Különböző információhordozók.

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
104.	Majusha Pawagi: A lány, aki utálta a könyveket Ok. 194.o.	Olvasási élmények, kudarcok felidézése. Címből, illusztrációból következtetés a tartalomra. Áttekintés után saját történet alkotása. Vázlatkészítés. Kötőszó utáni mondatbefejezés. Az olvasottak összevetése a jóslatokkal. Olvasási jó tanácsok.	Érzelmi azonosulás. Lényegkiemelő képesség. Hangos olvasási készség. Kommunikációs képesség. Szövegalkotási képesség. Emlékezet. Önismeret. Olvasóvá nevelés. Analizáló, szintetizáló képesség.	
105.	Békés Pál: A Félőlény (részlet) Ok. 200.o., Mf. 90-95.o.	Ismeretek az íróról. Az év gyerekkönyve. Tartalmi feldolgozás fejezetenként, a munkafüzet alapján. Könyvajánlás.	Lényegkiemelő képesség. Olvasástechnika. Önismeret. Rendszerező képesség. Analizáló, szintetizáló képesség. Érzelmi azonosulás. Megfigyelő képesség. Képző képesség. Problémamegoldó gondolkodás. Szövegalkotási képesség. Olvasóvá nevelés.	
106.	Dávid Ádám: A Virág utcai focibajnokság (részlet) Ok. 206.o.	Élménymegosztás. Jóslás a szövegtartalomra. Érzékszervi képek generálása. Történetkeret összeállítása. A főszereplő tulajdonságainak összegyűjtése. Könyvajánlás.	Lényegkiemelő képesség. Rendszerező képesség. Analizáló, szintetizáló képesség. Érzelmi azonosulás. Megfigyelő képesség. Képző képesség. Problémamegoldó gondolkodás. Olvasóvá nevelés.	

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
107.	Vár a könyvtár – Nyári könyvajánló	Különböző információhordozók a könyvtárban. Folyóiratok. Nyári olvasmánytervek.	Tájékozódó képesség. Együttműködési készség. Rendszerező képesség. Olvasóvá nevelés.	
108.	Az évi munka áttekintése, értékelése Honnan hová jutottam olvasásból az alsó tagozatban?	Mit jelent számomra az olvasás? Egyéni beszámolók. Olvasmány- és könyvélmények.	Szóbeli kifejezőképesség. Véleménynyilvánítás. Kommunikációs képesség. Képalkotó képesség. Olvasástechnika. Érzelmi azonosulás. Olvasóvá nevelés. Rendszerező képesség.	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló értelmesen és érthetően fejezze ki a gondolatait. Aktivizálja a szókincsét a szövegalkotó feladatokban. Használja a mindennapi érintkezésben az udvarias nyelvi fordulatokat. Beszédstílusát igazítsa beszélgető partneréhez. Kapcsolódjon be a csoportos beszélgetésbe, vitába, történetalkotásba, improvizációba, közös élményekről, tevékenységekről való beszélgetésekbe, értékelésbe. A közös tevékenységeket együttműködő magatartással segítse. Felkészülés után folyamatosan, érthetően olvasson fel ismert szöveget. Életkorának megfelelő szöveget értsen meg néma olvasás útján. Az olvasottakkal kapcsolatos véleményét értelmesen fogalmazza meg. Ismerjen, alkalmazzon néhány fontos olvasási stratégiát. Tanulási tevékenységét fokozatosan növekvő időtartamban legyen képes tudatos figyelemmel irányítani. Feladatainak megoldásához szükség szerint vegye igénybe az iskola könyvtárát. A könyvekben, gyermekújságokban a tartalomjegyzék segítségével igazodjon el. Használja az ismert kézikönyveket. A memoriterek szövegűen mondja el. Adott vagy választott témáról 8–10 mondatos fogalmazást készítsen a tanult fogalmazási ismeretek alkalmazásával. Az alsó tagozaton tanult anyanyelvi ismeretei rendszerezettek legyenek. Biztonsággal ismerje fel a tanult szófajokat, és nevezze meg azokat szövegben is. A begyakorolt szókészlet körében helyesen alkalmazza a tanult helyesírási szabályokat. Írásbeli munkái rendezettek, olvashatóak legyenek. Helyesírását önellenőrzéssel vizsgálja felül, szükség esetén javítsa. Legyen tisztában a tanulás alapvető céljával, ítélőképessége, erkölcsi, esztétikai és történeti érzéke legyen az életkori sajátosságoknak megfelelően fejlett. Legyen nyitott, motivált az anyanyelvi képességek fejlesztése területén. Az anyanyelvi részképességeinek fejlettsége legyen összhangban, harmonikusan fejlődjön.
--	--

Tanmenetjavaslat
4. osztály
Nyelvtan

Fülöp Mária - Szilágyi Ferencné: Nyelvtan és helyesírás munkatankönyvéhez
AP-040307

Kecskemét, 2017. szept. 1.

Somodi Sándorné

Bevezetés

Ez a tanmenetjavaslat a 4. évfolyamos *Nyelvtan és helyesírás* tankönyvhöz készült, amelynek tananyagtartalma igazodik a *Nemzeti alaptanterv* és a *Kerettanterv* által meghatározott ismeretekhez, a nevelési-fejlesztési célokhoz, a fejlesztési követelményekhez a kisiskolások életkori sajátosságait figyelembe véve.

A tanmenetjavaslat a tankönyv felépítését követi. A tanév eleji ismételés után a főnévről szerzett ismeretek bővítése következik. Ebben a témában a tulajdonnevek fajtáinak részletes tárgyalása történik. Ezután kerül sor a névelők és a névutók szerepének megfigyeltetésére, a névelők helyes használatának és a névutók helyesírásának a gyakorlására. A melléknév ismételése után az -i képzős melléknévek helyesírása következik, amely kiegészítő tananyag. Új tananyag a számnév. A fogalom tisztázása után a számnév fajtáival és helyesírásával foglalkozunk. Az ige ismételése után a háromféle igemód megfigyeltetése következik, amelyek közül részletesebben foglalkozunk – igevégződés szerinti csoportokban – a felszólító módú igék helyesírásával.

Megjegyzés:

Iskolánk helyi tantervében a magyar nyelv és irodalom tantárgy heti óraszám 7.

A tantárgy felosztása: olvasás: 3 óra/hét éves óraszám: 108

fogalmazás: 1.5 óra/ hét	1. félév: 2 óra/hét	éves óraszám: 54
	2. félév: 1 óra/ hét	

nyelvtan: 2,5 óra/hét	1. félév: 2 óra/hét	éves óraszám: 90
	2. félév: 3 óra/hét	

A nyelvtan többlet óráit (18 órát) helyesírás gyakorlására, differenciált képességfejlesztésre szánjuk. A normál tanmenetet a rugalmas tanmenet ide vágó anyagával fésültem össze. Ezeket az órákat beépítettem a tanmenetbe és barna színnel számoztam.

Témák	Új tananyag feldolgozása	Képességfejlesztés, összefoglalás, gyakorlás, ellenőrzés	Teljes óraszám 72 óra
Miből épül fel beszédünk és írásunk?	2	10	12
A főnév, a névelő, a névutó	12	6	18
A melléknév	1	4	5
A számnév	5	4	9
A névmás	3	0	3
Az ige	16	14	30
Tanév végi ismétlés	0	13	13
összesen:	39	51	90

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
1.	Miről tanulunk az anyanyelvi órákon?	A taneszközökben való eligazodást segítő jelek tanulmányozása. Az információk megkeresése. A tankönyv, a munkafüzet megismerése, használata. A tartalomjegyzék használata. Tk. 3-4. o.; Mf. 3. o.	Anyanyelvi kommunikáció: hangos olvasási képesség, az olvasott szöveg megértése. A hatékony, önálló tanulás: tájékozódási képesség, az információ kezelésének képessége. Szociális kompetencia: előrelátás, önállóság, nyitottság.	A magyar anyanyelv tanulásának ösztönzése. A hatékony tanulás megalapozása.
MIBŐL ÉPÜL FEL BESZÉDÜNK ÉS ÍRÁSUNK?				
2.	Miből épül fel beszédünk és írásunk?	A nyelv építőelemeinek szerepe. Szavak jelentése, szótárhasználat. Szóépítés betűkből. Mondat és szövegalkotás. Tk. 5. o.; Mf. 4.	Anyanyelvi kommunikáció: szövegértés, szövegalkotás; kreatív nyelvhasználat. A hatékony, önálló tanulás: gondolkodási képességek (következtetés, általánosítás).	A mondat, a szó, a hang, a betű felismerése és megnevezése.
3.	A szöveg	Szöveg és mondathalmaz összehasonlítása. Szöveg szerkesztése mondatok sorba rendezésével, szétválogatásával. A szövegbe nem illő mondatok kiválasztása. Szövegalkotás megadott mondatok témához illő folytatásával. Tk. 6-7.; Mf. 5.	A hatékony, önálló tanulás: gondolkodási képességek (logika, ok-okozati összefüggések). Szociális és állampolgári kompetencia: kommunikáció, együttműködés a társakkal. Anyanyelvi kommunikáció: olvasás, szövegértés, szövegalkotás.	A szöveg tartalmi jellemzőinek ismerete. Kellő tapasztalat a szöveg kohéziójáról; a tématartrásról; a nyelvi megformáltságról. Fogalmak: szöveg.
4.	A mondat	Szöveg mondatainak vizsgálata, tapasztalatok megfogalmazása. A szavak sorrendje a mondatban. A helyes szórend megállapítása. Szórend variációk (helyes, helytelen). Tagolatlan szöveg mondatokra tagolása. Mf. 6.	Anyanyelvi kommunikáció: olvasás, szövegértés, szövegalkotás; a helyesírás tudatosság alapozása. A hatékony, önálló tanulás: feladat- illetve problémamegoldó képesség.	A mondat jellemzőinek ismerete. A szórend szerepe a hangsúlyozásban.

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
5.	A mondatfajták	A különböző mondatfajták felismerése, a beszélő szándékának megfelelő mondat alkotása, kiválasztása. Mondatvégi írásjelek pótlása. A különböző fajtájú mondatok felolvasása helyes ejtéssel, hanglejtéssel. Tk. 8-9.; Mf. 7-9.	Anyanyelvi kommunikáció: szövegértés, szövegalkotás. Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: kreatív nyelvhasználat és stílus; verbális és nem verbális kommunikáció.	A kijelentő, a kérdő, a felkiáltó, a felszólító és az óhajtó mondatokban a beszélő szándékának felismerése és megnevezése szövegben. A mondatvégi írásjelek helyes használata az egyszerű mondatok végén.
6.	Állítunk és tagadunk (kiegészítő tananyag)	Az állító és a tagadó mondatok összehasonlítása. Állítások tagadása, ellentétek megfogalmazása tagadással. Megegyező tartalom kifejezése állítással és tagadással. Tiltó mondatok fogalmazása. Az állító és a tagadó mondatok, és a különböző mondatfajták összefüggései. Tk. 10-11.; Mf. 10-11.	Anyanyelvi kommunikáció: szövegértés, szövegalkotás. A hatékony, önálló tanulás: feladat- illetve problémamegoldó képesség; gondolkodási képességek (megfigyelés, következtetés, logika).	Az állító és a tagadó mondatok tartalma. Fogalmak: állító mondat, tagadó mondat, tiltó mondat.
7.	A szavak	Mondatok szavakra tagolása. Rokon értelmű, ellentétes jelentésű, azonos alakú, többjelentésű szavak helyes használata. A szófajok felismerése és értelmezése, csoportosítása a tanult szempontok szerint. Tk. 12. o., 13/4-5. 14/7-8.; Mf. 12-13.	Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia: tudatos és kreatív nyelvhasználat, szókincs. Anyanyelvi kommunikáció: értelmező szó- és szövegolvasás.	A rokon értelmű szavak, a többjelentésű, azonos alakú szavak helyes használata. A tanult szófajok felismerése és megnevezése szójelentés alapján toldalékos formában is, szócsoportokban, mondatban és szövegben.
8.	A szavak helyesírása	Hiányos szövegek kiegészítése a megfelelő szófajú szavakkal, szóalakokkal. Szókapcsolatok, mondatok, szövegek szerkesztése a tanult szófajok nyelvtani és helyesírási ismereteinek alkalmazásával. Tk. 14-15.; Mf. 14-15. o.	Anyanyelvi kommunikáció: olvasáskészség, szövegértési képesség, helyesírási képesség. A hatékony, önálló tanulás: kreatív gondolkodás. Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: esztétikus íráskép.	Helyesírási szabályok alkalmazása különböző írástevékenységekben: igeidők, ragos és kiejtéstől eltérő írásmódú igék; igeikötős igék; tulajdonnevek, fokozott melléknevek; ragos főnevek.

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
9.	Az egyszerű és összetett szavak (kiegészítő tananyag)	Nyelvi jelenségek tapasztalatokra épülő megfigyeltetése. Az összetett szavak szerepe beszédünkben, szókincsfejlesztés. Összetett szavak alkotása egyszerű szavak összekapcsolásával. Az összetett szó elő- vagy az utótagjának pótlása. Az összetett szavak elválasztási szabályának megfogalmazása, az elválasztás gyakorlása. Tk. 16-17.; Mf. 16-17. o.	A hatékony, önálló tanulás: feladat- illetve problémamegoldó képesség; a helyesírás alapozása. Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: választékos nyelvhasználat, kifejezésmód, szókincs.	Az egyszerű és az összetett szavak jelentése. Szóalkotások: összetett szavak. Az összetett szavak elválasztása. Fogalmak: egyszerű szó, összetett szó.
10.	Differenciált képességfejlesztés. A mondatokról és a szavakról tanultak gyakorlása	A tanultak alkalmazása feladatmegoldás, írástevékenység során. Az írásbeli munkák ellenőrzése önállóan vagy tanítói segítséggel, a hibák javítása. Tk. 18. o.	Kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia: tanulási képesség önállóan és csoportban. <i>A hatékony, önálló tanulás: gondolkodási képességek (megfigyelés, memória); írásrutin és helyesírás.</i>	A rokon értelmű, az egyszerű és az összetett szavak helyes használata. A tanult szófajok felismerése és megnevezése szójelentés alapján toldalékos formában is, szócsoportokban, mondatban és szövegben. A különböző mondatfajták helyes használata a szövegben.
11.	Tanév eleji felmérés: tájékozódás a tanulók ismereteiről	<i>A tanév eleji felmérés</i> (A és B változat) feladatainak önálló megoldása:	A hatékony, önálló tanulás: a megszerzett tudás alkalmazása. Kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia: egyéni munkavégzés, elhatározottság. Anyanyelvi kommunikáció: helyes és kreatív nyelvhasználat, helyesírási képesség, íráskészség. <i>Személyes kompetencia: önbizalom, önállóság, önellenőrzés.</i>	

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
			Esztétikai-művészeti tudatosság és kife- jezőképesség: esztétikus íráskép.	
12.	Az írásbeli munkák javí- tása	Az írásbeli munkák javítása, a típushibák megbeszélése. Differenciálás: - a típushibák javítása, egyéni korrek- ció, gyakorlás. - anyanyelvi játékok, kreatív szövegal- kotás, tehetséggondozás.	Személyes kompetencia: önállóság. Szociális kompetencia: tolerancia. A hatékony, önálló tanulás: a figyelem összpontosítása, problémamegoldó képesség, kritikai gondolkodás.	
A SZÓFAJOKRÓL TANULTAK BŐVÍTÉSE A FŐNÉV				
13.	A főnév fogalma, jelenté- se, fajtái	A főnév jelentésének, fogalmának felidé- zése. Főnevek felismerése jelentésük alapján, csoportosításuk: köznevek, tu- lajdonnevek. A tulajdonnevek helyesírá- sának gyakorlása. Tk. 20-21.; Mf 18-19.	Anyanyelvi kommunikáció: a helyesírás alapozása. A hatékony, önálló tanulás: gondolkodá- si képességek (felismerés, csoportosítás, hozzárendelés...); feladat- illetve prob- léramegoldó képesség.	A főnév felismerése és megnevezé- se szócsoporthoz, mondatban és szövegben. A főnév fajtáinak csoportosítása, megnevezése. A köznevek és a tulajdonnevek helyes írásmódja. Fogalmak: főnév, köznévi, tulaj- donnév.
14.	A toldalékos főnevek	A toldalékos főnevek szerepe a mondat- ban. A főnevek toldalékolása, a többes számú és a ragos főnevek felismerése és helyes- írása. Toldalékok pótlása, szótőváltozás megfi- gyelése. Tk. 22.; Mf. 20-22.	Anyanyelvi kommunikáció: írásrutin, helyesírás. Kezdeményező-képesség és vállalkozói kompetencia: feladat- illetve probléma- megoldó képesség. Szociális és állampolgári kompetencia: együttműködési képesség, egymás taní- tása, tolerancia.	A toldalékos főnevekben a szótő felismerése, a toldalékok jelölése. Szavak toldalékos alakjának alkotá- sa. Fogalmak: szó, szótő, toldalék.
15.	A toldalékos főnevek. A - val, -ve/ toldalékos főne- vek helyesírása	<i>Kivel? Mivel?</i> kérdésre válaszoló toldalé- kos főnevek megfigyelése, szabály meg- fogalmazása.	A hatékony, önálló tanulás: gondolkodá- si képességek (logika, szabály, összefü- gés felfedezése); tudatosság a helyesírás-	A toldalékos főnevekben a szótő felismerése, a toldalékok jelölése. Szavak toldalékos alakjának alkotá-

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
		Főnevek toldalékolása, szabályalkalmazás. A <i>-val, -vel</i> toldalékos főnevek felismerése. Mondatalkotás, kiegészítés. Tk. 23.; Mf. 23-25.	ban, szabályalkalmazás. Anyanyelvi kommunikáció: olvasás, szövegértés, szövegalkotás.	sa. A <i>-val, -vel</i> toldalékos (ragos) főnevek helyesírásával kapcsolatos szabályok alkalmazása különböző írástevékenységekben.
16.	A tulajdonnév fajtái	A tulajdonnév fajtái, köznevek hozzárendelése tulajdonnevekhez. Anyanyelvi tapasztalatszerzés. Helyesírási szabály felidézése, alkalmazása. Tk. 24-25.	A hatékony, önálló tanulás: felfedező, induktív tanulás; gondolkodási képességek (felismerés, csoportosítás, hozzárendelés...).	A tulajdonnevek csoportjainak megismerése: személynevek, állatnevek, földrajzi nevek, intézmények neve, márkanevek, címek.
17.	A személynevek helyesírása	A személynevek helyesírása: család és utónévek, illetve becenevek. Szavak használata köznévként és tulajdonnévként (molnár-Molnár). Magyar családnevek gyűjtése. Híres magyar emberek nevének írása (hagyomány elve). Tk. 26-27.; Mf. 26-27.	A hatékony, önálló tanulás: gondolkodás (megfigyelés, emlékezet, összefüggések). Szociális és állampolgári kompetencia: együttműködési képesség, egymástól tanulás. Anyanyelvi kommunikáció: a helyesírás tudatossága.	A személynevek helyesírásával kapcsolatos szabályok alkalmazása különböző írástevékenységekben. A hagyomány elve. Fogalmak: személynév.
18.	Az állatnevek helyesírása	Állatnevek keresése, megfigyelése az ismert irodalmi művekben. Helyesírási szabály megfogalmazása. Gyakorlatok állatnevekkel: névadás, válogatás, gyűjtés. Az állatok jellemzői és a nevek kapcsolata. Tk. 28.; Mf. 28-29.	Anyanyelvi kommunikáció: kreatív anyanyelvi gondolkodás, ötletesség; olvasás, szövegértés, helyesírás. Szociális és állampolgári kompetencia: együttműködési képesség. Természettudományos kompetencia	Az állatnevek helyesírásával kapcsolatos szabályok alkalmazása különböző írástevékenységekben. Fogalmak: állatnév.
19.	A földrajzi nevek helyesírása	Földrajzi nevek gyűjtése. Egyelemű és többelemű földrajzi nevek írásának megfigyelése. Térképhasználat. A lakóhely és környékének tipikus földrajzi nevei. Szabályalkotás, alkalmazás. Tk. 29-30.; Mf. 30-31.	A hatékony, önálló tanulás: gondolkodási képességek (felismerés, általánosítás, alkalmazás...).	A lakóhely és környéke földrajzi neveinek, illetve ismert magyar földrajzi nevek helyes írásmódja. A földrajzi nevek helyesírásával kapcsolatos szabályok alkalmazása különböző írástevékenységekben.

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
<u>20.</u>	Differenciált képességfejlesztés. A földrajzi nevek helyesírásának gyakorlása	Egyelemű és többelemű földrajzi nevek gyűjtése, csoportosítása. Térképhasználat. Földrajzi nevek kezdőbetűjének pótlása szövegben, szóhalmazban. Egyelemű földrajzi nevek alkotása megadott betűkből. Mf. 30-31. o.	ség, szövegértési képesség, helyesírási képesség, íráskészség. Matematikai kompetencia: az osztályozás képessége. A hatékony, önálló tanulás: vizuális és verbális emlékezet, következtetések; a példakeresés képessége.	Szabályszerűségek felismerése és alkalmazása írásbeli feladatokban. Hibajavításkor indoklás a szabály felidézésével.
21.	Az intézménynevek helyesírása	Megfigyelésre, tapasztalatokra épülő, induktív ismeretsajátítás. Az intézmények tulajdonnévének megfigyelése, helyesírási szabály alkotása, alkalmazása. A lakóhely környékének fontosabb intézményei, nevük leírása. Intézménynevek gyűjtése, leírásuk, betűpótlás. Tk. 31-32.; Mf. 32-33.	A hatékony, önálló tanulás: gondolkodási képességek (megfigyelés, felismerés, általánosítás); a helyesírás alapo zása, tudatos szabályalkalmazás. Anyanyelvi kommunikáció: a nyelvi tudatosság fokozása, szabályalkalmazás. Szociális és állampolgári kompetencia: együttműködési képesség, egymástól tanulás.	A lakóhely és környéke intézményneveinek, illetve ismert magyar intézménynevek helyes írásmódja. Az intézmények neve helyesírásával kapcsolatos szabályok alkalmazása különböző írástevékenységekben. Fogalmak: intézménynév.
<u>22.</u>	Differenciált képességfejlesztés. Az intézménynevek helyesírásának gyakorlása	Intézménynevek gyűjtése, lejegyzése; alkotása megadott szempontok szerint. Intézménynevek kezdőbetűjének pótlása szövegben, szóhalmazban. Intézménynév alkotása megadott betűkből. Mf. 32-33. o.	Anyanyelvi kommunikáció: olvasáskészség, szövegértési képesség, helyesírási képesség, íráskészség. A hatékony, önálló tanulás: vizuális és verbális emlékezet, következtetések; a példakeresés képessége.	Szabályszerűségek felismerése és alkalmazása írásbeli feladatokban. Hibajavításkor indoklás a szabály felidézésével.

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
23.	A címek helyesírása	Címek csoportosítása. Könyvek és újsá- gok címének összehasonlítása, helyesírási különbségek felfedezése. Szabályalkotás. Címadás képeknek, verseknek. Tk. 33.; Mf. 34-35.	A hatékony, önálló tanulás: gondolkodá- si képességek (megfigyelés, felismerés, általánosítás). Anyanyelvi kommunikáció: olvasás, szövegértés; a nyelvi tudatosság, helyes- írás.	A címek helyesírásával kapcsolatos szabályok alkalmazása különböző írástevékenységekben. Fogalmak: cím.
<u>24.</u>	Differenciált képességfej- lesztés. A címek helyes- írásának gyakorlása	Könyvek és újságok címének csoportosí- tása, összehasonlítása, helyesírási kü- lönbségek felfedezése. Újságok és folyóiratok címének összeállí- tása kódok segítségével. Különböző alkotások (festmények, ver- sek...) címének lejegyzése. Mf. 34-35. o.	Anyanyelvi kommunikáció: olvasáskész- ség, szövegértési képesség, helyesírási képesség, íráskészség. Matematikai kompetencia: az osztályo- zás képessége. A hatékony, önálló tanulás: vizuális és verbális emlékezet, következtetések; a példakeresés képessége.	Szabályszerűségek felismerése és alkalmazása írásbeli feladatokban. Hibajavításkor indoklás a szabály felidézésével.
25.	A márkanevek helyesírá- sa	A márkanevek szerepe a mindennapi életben. Megfigyelés helyesírási szempontból, általánosítás, szabályalkotás. Márkanevek gyűjtése. Ismert márkanevek képhez, köznévhez rendelése. Tk. 34.; Mf. 36.	A hatékony, önálló tanulás: önálló tanu- lási képességek (figyelem, gondolkodás, emlékezet), feladatmegoldó rutin. Szociális és állampolgári kompetencia: együttműködési képesség, egymástól tanulás. Idegen nyelvi kommunikáció: márkane- vek helyes kiejtése, leírása.	A márkanevek helyesírásával kap- csolatos szabályok alkalmazása különböző írástevékenységekben. Fogalmak: márkánév.
26.	A főnévről tanultak rend- szerezése, összefoglalása	A főnévről tanultak rendszerezése. A főnév fajtái, jellemzői. A tulajdonnevek helyesírásának gyakorlása, szabályalkalmazás.	Szociális és állampolgári kompetencia: együttműködési képesség, egymástól tanulás. A hatékony, önálló tanulás: gondolkodá-	A főnevek felismerése, csoportosít- sa. A főnevek helyesírásával kapcsola- tos szabályok alkalmazása különbö-

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
		Csoportosítás, szókeresés, rendszerezés kooperatív munkával. Tk. 35-36.; Mf. 37-39.	si képességek (memória, rendszerezés). Anyanyelvi kommunikáció: írásrutin és helyesírás.	ző írástevékenységekben.
27.	Felmérés: tájékozódás a tanulók A főnév témakörben szerzett ismereteiről	A főnév felmérés (A és B változat) feladatainak önálló megoldása:	A hatékony, önálló tanulás: a megszerzett tudás alkalmazása. Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia: egyéni munkavégzés, elhatározottság. Anyanyelvi kommunikáció: helyes és kreatív nyelvhasználat, helyesírási képesség, íráskészség. Személyes kompetencia: önbizalom, önállóság, önellenőrzés. Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: esztétikus íráskép.	
28.	Az írásbeli munkák javítása	Az írásbeli munkák javítása, a típushibák megbeszélése. Differenciálás: - a típushibák javítása, egyéni korrekció, gyakorlás. - anyanyelvi játékok, kreatív szövegalkotás, tehetséggondozás.	Személyes kompetencia: önállóság. Szociális kompetencia: tolerancia. A hatékony, önálló tanulás: a figyelem összpontosítása, problémamegoldó képesség, kritikai gondolkodás.	
29.	A névelő	Fogalomalkotás nyelvi tapasztalat alapján. A határozott és határozatlan névelő szerepének, használatának megfigyelése. Névelők felismerése, pótlása mondatokban, szövegben. Tk. 37-38.; Mf. 40-41.	A hatékony, önálló tanulás: önállóság az információszerzésben, a feladatvégzésben. Anyanyelvi kommunikáció: helyes, igényes nyelvhasználat és helyesírás; értelmező olvasás, szövegértés.	A névelő felismerése és megnevezése szójelentés alapján mondatban és szövegben. A névelők szerepének ismerete. A névelők helyes használata. Fogalmak: névelő, határozott névelő, határozatlan névelő.
30.	A névutó	Megfigyelésre, tapasztalatokra épülő, induktív ismeretelsajátítás.	Anyanyelvi kommunikáció: olvasás, szövegértés; a helyesírási tudatosság	A névutó felismerése és megnevezése szójelentés alapján mondatban

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
		A névutó szerepe, használata, helyesírása. Névutós főnevek alkotása, elemzése. Névutós főnevek felismerése szövegben, névutók pótlása. Tk. 39-40.; Mf. 42-43.	alapozása, szabályalkalmazás. Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia: feladat- illetve probléma-megoldó képeség .	és szövegben. A névutók szerepének ismerete. A névutós szerkezetek helyesírásával kapcsolatos szabályok alkalmazása különböző írástevékenységekben. Fogalmak: névutó.
A MELLÉKNÉV				
31.	A melléknév	A melléknévről szerzett eddigi ismeretek felelevenítése. A melléknév felismerése. A melléknévek helyes használata, szókincsfejlesztés, árnyalt kifejezésmód. A fokozott melléknévek szerepe, felismerése. A fokozás jelei. Tk. 41-42.; Mf. 44-45.	A hatékony, önálló tanulás: gondolkodás (megfigyelés, emlékezet, felidézés, alkalmazás) . Anyanyelvi kommunikáció: értelmező olvasás, szövegértés; a nyelvi tudatosság fokozása.	A melléknév felismerése és megnevezése szójelentés alapján toldalékos formában is, szócsoportokban, mondatban és szövegben. A melléknév szerepének ismerete a nyelvhasználatban.
32.	A melléknévek helyes használata	Melléknévek alkotása, gyűjtése. A melléknévek helyes használatának tudatosítása mondatokban, szövegben. A szóismétlés elkerülése melléknévek használatával. Tk. 43-44.	Anyanyelvi kommunikáció: értelmező olvasás, szövegértés; a nyelvi tudatosság fokozása .	A melléknévek felismerése, helyes használata a mondatban és a szövegben.
33.	A tulajdonnévből képzett melléknévek (kiegészítő tananyag)	Szabályalkotás nyelvi tapasztalat, megfigyelés alapján. Tulajdonnévek átalakítása, szószervezetek alkotása. Kiegészítés, betűpótlás, tollbamondás. Tk. 45.; Mf. 48.	Szociális és állampolgári kompetencia: tanulási képesség önállóan és csoportban. Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia: nyelvi tudatosság, szabályalkalmazás; összetett intellektuális képességek.	Szóalkotások: tulajdonnévből képzett melléknévek. Az egyelemű <i>-i</i> képzős melléknévek írásmódja.

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
34.	A melléknevek helyesírása	A melléknevek helyesírása (ó, ő, ú, ű végű melléknevek, <i>j-hy</i> pótlása, mássalhangzók hosszúsága). Mondatok, szövegek kiegészítése melléknevekkel. Tematikus szógyűjtések párban, csoportban. Fokozott melléknevek helyes használata és írása. Tulajdonnévből képzett melléknevek. Tk. 46.47; Mf. 46-47.	A hatékony, önálló tanulás: önállóság a feladatmegoldásban önellenőrzésben. Anyanyelvi kommunikáció: a helyesírási tudatosság alapozása; szabályalkalmazás, írásrutin; a nyelvi tudatosság fokozása, az alkalmazás képessége; értelmező olvasás, szövegértés.	A hangok időtartamának jelölése a melléknevekben. A <i>j</i> hang biztonságos jelölése a begyakorolt szókészlet körében. Az -ó, -ő; -ú, -ű végű melléknevek helyesírása. A fokozott melléknevek helyesírásával kapcsolatos szabályok alkalmazása különböző írástevékenységekben.
35.	A melléknévről tanultak rendszerezése, összefoglalása	A melléknévről tanultak rendszerezése. Melléknevek felismerése, gyűjtése. A melléknevek helyesírásának gyakorlása, szabályalkalmazás. Rokon értelmű és ellentétes jelentésű melléknevek. Tk. 48.; Mf. 49-51.	Szociális és állampolgári kompetencia: együttműködési képesség, egymástól tanulás. A hatékony, önálló tanulás: gondolkodási képességek (memória, rendszerezés). Anyanyelvi kommunikáció: írásrutin és helyesírás.	A melléknevek felismerése, csoportosítása. A melléknevek helyesírásával kapcsolatos szabályok alkalmazása különböző írástevékenységekben.
A SZÁMNÉV				
36.	A számnév	Fogalomalkotás nyelvi tapasztalat alapján, induktív módon. A számnév jelentése, szerepe a beszédben, írásban. A számnevek felismerése, használata. A számnevek írása számjeggyel és betűvel. Tk. 49-51.; Mf. 52.	A hatékony, önálló tanulás: önállóság az információszerzésben, a feladatvégzésben. Anyanyelvi kommunikáció: értelmező olvasás, szövegértés, szövegalkotás. Matematikai kompetencia: számok helyesírása.	A számnév felismerése és megnevezése szójelentés alapján toldalékos formában is, szócsoportokban, mondatban és szövegben. Fogalmak: számnév.
37.	A számnév fajtái	Fogalomalkotás nyelvi tapasztalat alapján. Megfigyelés, összehasonlítás. A határozott és határozatlan számnév a szövegekben.	A hatékony, önálló tanulás: gondolkodási képességek (rendszerezés, csoportosítás). Anyanyelvi kommunikáció: értelmező	A számnév fajtái. A határozott és a határozatlan számnév felismerése, megnevezése. A határozatlan számnevek fokozá-

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
		Mondatok, szó szerkezetek kiegészítése számnevekkel. Tk. 52.; Mf. 53.	olvasás, szövegértés. Matematikai kompetencia: számnevek helyesírása.	sa. A fokozott számnévi alakok helyes használata. Fogalmak: határozott számnév, határozatlan számnév.
38.	A határozott számnév fajtái	Fogalomalkotás nyelvi tapasztalat alapján. Számnevek válogatása, csoportosítása jelentésük szerint. Kreatív feladatmegoldások felismert analógiák alapján. Számnevek alkotása betűkből. Tk. 53-54.; Mf. 54-55.	Matematikai kompetencia: logikus gondolkodás, összefüggések felfedezése. Anyanyelvi kommunikáció: értelmező olvasás, szövegértés, szövegalkotás; a nyelvi tudatosság fokozása.	A határozott számnév fajtái. A tőszámnév, a sorszámnév és a törtszámnév felismerése, megnevezése. Fogalmak: tőszámnév, sorszámnév, törtszámnév.
39.	A számnevek helyesírása	Számjeggyel és betűvel írt toldalékos tő- és sorszámnév helyesírásának gyakorlása. Szabályalkalmazás, önellenőrzés. Mondatok kiegészítése toldalékos számnévvvel. A határozatlan számnevek fokozott alakjainak helyesírása. Tk. 55-56.; Mf. 56-58.	Matematikai kompetencia: számnevek helyes lejegyzése. A hatékony, önálló tanulás: önállóság az információszerezésben, a feladatvégzésben; gondolkodási képességek (megfigyelés, szabályalkotás). Anyanyelvi kommunikáció: írásrutin, helyesírás, szabálykövetés.	Számnevek, toldalékos (ragos) számnevek, sorszámnév írása számjeggyel, betűvel.
40.	A keltezés helyesírása	A keltezés változatainak összehasonlítása. Különbségek, szabályok megfogalmazása. Toldalék kapcsolása a napot jelölő számhoz. Aktuális dátum írása többféleképpen. Tk. 57.	A hatékony, önálló tanulás: önállóság az információszerezésben, a feladatvégzésben. Anyanyelvi kommunikáció: a verbális gondolkodás fejlesztése; a nyelvi tudatosság fokozása	A keltezés többféle írásmódja. A keltezés többféle formájának alkalmazása különböző írástevékenységekben. Fogalmak: keltezés.
41.	Differenciált képességfejlesztés. A számnév helyesírásának gyakorlása	Tanult helyesírási szabályok felismerése és alkalmazása feladatmegoldás, írástevékenység során. Számnevek írása. Az írásbeli munkák ellenőrzése önállóan vagy tanítói segítséggel, a hibák javítás	Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia: tanulási képesség önállóan és csoportban. A hatékony, önálló tanulás: gondolkodási képességek (megfigyelés, memória); írásrutin és helyesírás.	A számnevek helyes írásmódja.

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
42.	A számnévről tanultak összefoglalása, rendszerezése	Rendszerező táblázat alapján a számnévről szerzett ismeretek összefoglalása kooperatív munkával. Számnevek felismerése szövegben. Mondatok kiegészítése a megfelelő számnévvel. Tk. 58-60.; Mf. 59-61.	Szociális és állampolgári kompetencia: együttműködési képesség, egymástól tanulás. <i>Anyanyelvi kommunikáció: értelmező olvasás, szövegértés; funkcionális nyelvhasználat, helyesírás.</i>	A számnevek felismerése, csoportosítsa. A számnevek helyesírásával kapcsolatos szabályok alkalmazása különböző írástevékenységekben.
43.	Felmérés: tájékozódás a tanulók A melléknév és A számnév témakörben szerzett ismereteiről		A hatékony, önálló tanulás: a megszerzett tudás alkalmazása. Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia: egyéni munkavégzés, elhatározottság. <i>Anyanyelvi kommunikáció: helyes és kreatív nyelvhasználat, helyesírási képesség, íráskészség.</i> <i>Személyes kompetencia: önbizalom, önállóság, önellenőrzés.</i> Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: esztétikus íráskép.	
44.	Az írásbeli munkák javítása	Az írásbeli munkák javítása, a típushibák megbeszélése. Differenciálás: - a típushibák javítása, egyéni korrekció, gyakorlás. - anyanyelvi játékok, kreatív szövegalkotás, tehetséggondozás.	Személyes kompetencia: önállóság. Szociális kompetencia: tolerancia. A hatékony, önálló tanulás: <i>a figyelem összpontosítása, problémamegoldó képesség, kritikai gondolkodás.</i>	
A NÉVMÁS				
45.	A személyes névmás	A névmás fogalma. A személyes névmások felismerése szövegben.	<i>A hatékony, önálló tanulás: tudatosság,</i> szabálykövetés a helyesírásban. Anyanyelvi kommunikáció: írásrutin,	A személyes névmás felismerése és megnevezése szójelentés alapján toldalékos formában is, szócsopor-

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
		A személyes névmások helyes használata, ragozásuk. Mondatok kiegészítése a megfelelő személyes névmással. Tk. 61-62.; Mf. 62. o.; 63/5.	helyesírás. Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia: kreatív alkalmazás.	tokban, mondatban és szövegben. Fogalmak: személyes névmás.
46.	A mutató névmás	A mutató névmások megfigyelése szövegben A mutató névmások helyes használata, ragozásuk. A névmások helyesírása. Tk. 63.; Mf. 63/6., 7., 8.	A hatékony, önálló tanulás: tudatosság, szabálykövetés a helyesírásban. Anyanyelvi kommunikáció: írásrutin, helyesírás. Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia: kreatív alkalmazás.	A mutató névmás felismerése és megnevezése szójelentés alapján toldalékos formában is, szócsoportokban, mondatban és szövegben. Fogalmak: mutató névmás.
47.	A kérdő névmás	A kérdő névmások felismerése mondatokban. Kérdő névmások és a kérdő névmásokra felelő szavak megfeleltetése. Tk. 64.; Mf. 64-65.	A hatékony, önálló tanulás: tudatosság, szabálykövetés a helyesírásban. Anyanyelvi kommunikáció: írásrutin, helyesírás. Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia: kreatív alkalmazás.	A kérdő névmás felismerése és megnevezése szójelentés alapján toldalékos formában is, szócsoportokban, mondatban és szövegben. Fogalmak: kérdő névmás.
AZ IGE				
48.	Az ige	Az ige, jelentésének megfigyelése: kifejező cselekvést, történést, létezést. Igék csoportosítása jelentésük szerint. Mondatok kiegészítése igékkel, szövegalkotás. Tk. 65-66.; Mf. 66-67.	Anyanyelvi kommunikáció: szövegértés, szövegalkotás; funkcionális nyelvszemlélet kialakítása. A hatékony, önálló tanulás: a verbális gondolkodás fejlesztése.	Az ige felismerése és megnevezése szójelentés alapján toldalékos formában is, szócsoportokban, mondatban és szövegben.
49.	Az ige ragozása	Az igék egyes és többes száma, személyrag fogalma, szerepének vizsgálata. Szóelemzés, szótő és személyrag leválasztása. Szöveg átalakítása a cselekvő személynek megfelelően. Igeragozási gyakorlatok.	Anyanyelvi kommunikáció: szövegértés, mondat- és szövegalkotás; a nyelvi tudatosság, helyesírás fejlesztése. Szociális és állampolgári kompetencia: együttműködési képesség, egymástól tanulás, tolerancia.	A személyes névmások és az igei személyragok kapcsolata. A ragos igealakok helyes írásmódja és használata.

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
		Tk. 67.; Mf. 68-69.		
50.	Az igeidők	Az igeik idejének vizsgálata, összehasonlítása. Mondatok átalakítása, a cselekvés idejének megváltoztatása. Gyakorlatok: a múlt idejű ige helyesírása, a jövő idő kifejezésének lehetőségei. Tk. 68-69.; Mf. 70-72.	Anyanyelvi kommunikáció: a nyelvi tudatosság fokozása; szövegértés, szövegalkotás; írásrutin, helyesírás, szabálykövetés. Matematikai kompetencia: az osztályozás képessége. Természettudományos kompetencia: környezettudatosság.	Az igeik idejének felismerése és megnevezése. Az igeidők helyes használata beszédben és írásban. Az igeidők helyesírásával kapcsolatos szabályok alkalmazása különböző írástevékenységekben.
51.	Differenciált képességfejlesztés. A múlt és a jövő idejű igealakok helyesírásának gyakorlása	Az igeidők felismerése szövegben. Jelen idejű szöveg átalakítása múlt időjűvé. A múlt idejű jelének pótlása, az igeik helyes leírása. Jövő idejű igealakok alkotása.	Anyanyelvi kommunikáció: olvasáskészség, szövegértési képesség, helyesírási képesség, íráskészség. Matematikai kompetencia: az osztályozás képessége.	Szabályszerűségek felismerése és alkalmazása írásbeli feladatokban. Hibajavításkor indoklás a szabály felidézésével.
52.	Az igeikötős igeik	Az igeikötős igeik felismerése szövegben. Helyesírási szabályok felidézése példák alapján, majd alkalmazása. Igeikötős igeik csoportosítása helyesírásuk szerint. Igeikötős igeik pótlása szövegben. Tk. 70-71.; Mf. 73-75.	A hatékony, önálló tanulás: írásrutin, helyesírás, szabályalkalmazás; önállóság a feladatmegoldásban önellenőrzésben. Anyanyelvi kommunikáció: szövegértés, mondatalkotás.	Az igeikötős igeik helyesírásával kapcsolatos szabályok alkalmazása különböző írástevékenységekben.
53.	Differenciált képességfejlesztés. Az igeikötős igeik helyesírásának gyakorlása	Az igeikötős igeik felismerése szóhalmazban, szövegben. Igeikötős igeik alkotása, csoportosítása. Mondatok kiegészítése a megfelelő igeikötős igével. Igeikötős igeiket tartalmazó tagolatlan szöveg, illetve betűsor szavakra tagolása. Mf. 73-75. o.	Anyanyelvi kommunikáció: olvasáskészség, szövegértési képesség, helyesírási képesség, íráskészség. Matematikai kompetencia: az osztályozás képessége. A hatékony, önálló tanulás: vizuális és verbális emlékezet, következtetések; a példakeresés képessége.	Szabályszerűségek felismerése és alkalmazása írásbeli feladatokban. Hibajavításkor indoklás a szabály felidézésével.

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
54.	Az igék helyesírásának gyakorlása	Helyesírási problémák megfigyelése, elemzése, szabályok felidézése. Helyesírási gyakorlatok: magánhangzókat és mássalhangzókat jelölő betűk helyesírása, j hang jelölése az igékben. Kiejtéstől eltérő helyesírású igék betűkapcsolatainak pótlása. A múlt idejű és az igekötős igék helyesírása. Mf. 76-79.	A hatékony, önálló tanulás: gondolkodás (megfigyelés, emlékezet, alkalmazás); önállóság a feladatmegoldásban önellenőrzésben. Anyanyelvi kommunikáció: írásrutin, helyesírás, szabálykövetés. A hatékony, önálló tanulás: gondolkodási képességek (logika, szabály, összefüggés felfedezése); felfedező ismeretszerzés.	Az igék helyesírásával kapcsolatos szabályok alkalmazása különböző írástevékenységekben.
55.	Az igemódok	Megfigyelés, tapasztalatszerzés. Igék csoportosítása. Mondatok átalakítása: a cselekvés megvalósulása feltételtől függ; kijelentést, közlést vagy felszólítást fejez ki. Tk. 72-73.	Anyanyelvi kommunikáció: szövegértés, mondat- és szövegalkotás.	Az igemód fogalma. Az igemódok és a mondatfajták kapcsolata. Fogalmak: igemód, kijelentő mód, feltételes mód, felszólító mód.
56.	Differenciált képességfejlesztés. Az igék helyes használatának és helyesírásának gyakorlása	Mondatok kiegészítése a megadott igék toldalékos alakjaival. Megkezdett mondatok befejezése. Az igékből hiányzó betűk pótlása. Mf. 81/5-6.; 82/7-8.; 83/11.	Anyanyelvi kommunikáció: olvasáskészség, szövegértési képesség, helyesírási képesség, íráskészség. A hatékony, önálló tanulás: vizuális és verbális emlékezet, következtetések; a példakeresés képessége.	Szabályszerűségek felismerése és alkalmazása írásbeli feladatokban. Hibajavításkor indoklás a szabály felidézésével.
57.	Differenciált képességfejlesztés. Az igék helyes használatának és helyesírásának gyakorlása	Igék felismerése szövegben. Mondatok kiegészítése a megadott igék toldalékos alakjaival. Mondatok átalakítása. Igekötős igék alkotása kódok alapján. Mf. 84-85.	Anyanyelvi kommunikáció: olvasáskészség, szövegértési képesség, helyesírási képesség, íráskészség. A hatékony, önálló tanulás: vizuális és verbális emlékezet, következtetések; a példakeresés képessége.	Szabályszerűségek felismerése és alkalmazása írásbeli feladatokban. Hibajavításkor indoklás a szabály felidézésével.

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
58.	Az ige kijelentő módja	Igék megfigyelése kijelentésekben, közlésekben. Kijelentő módú igék jelentés szerinti csoportosítása. A igeidők felismerése, igeragozási, helyesírási gyakorlatok. Tk. 74.	Szociális és állampolgári kompetencia: egymástól tanulás, tolerancia. Anyanyelvi kommunikáció: helyes nyelvhasználat, helyesírás; kreatív anyanyelvi gondolkodás.	A kijelentő módú igék helyesírása. Fogalmak: kijelentő mód.
59.	Az ige feltételes módja (kiegészítő tananyag)	A feltételes módú igék szerepe a beszédben. A megvalósulás feltételének megfogalmazása. A feltételes módú igék felismerése, a módjelek leválasztása. Mondatok kiegészítése feltételes módú igével. Igemódok és mondatfajták összefüggéseinek vizsgálata. Tk. 75-76.; Mf. 80-83.	Anyanyelvi kommunikáció: helyes nyelvhasználat, helyesírás; kreatív anyanyelvi gondolkodás.	Fogalmak: feltételes mód
60.	A feltételes módú igék helyes használata	A feltételes módú igealakok megfigyelése a beszédben, szövegben. A feltételes módú, E/1.-ű, alanyi ragozású igék helyes használatának gyakorlása (tudnék, adnék...). Nyelvhelyesség. Tk. 77-78.; Mf. 84-85.	A hatékony, önálló tanulás: probléma-megoldó és önellenőrző képesség. Anyanyelvi kommunikáció: tudatos nyelvhasználat; értelmező olvasás, szövegalkotás.	A feltételes módú igék helyes használata, helyesírása.
61.	Az ige felszólító módja (kiegészítő tananyag)	A felszólítást kifejező igék megfigyelése, elemzése. A módjel megkeresése. Felszólító módú igealakok felismerése. Mondatfajta és igemód kapcsolata. Felszólító mondatok helyes hangsúlyo-	A hatékony, önálló tanulás: gondolkodás (megfigyelés, elemzés, összehasonlítás). Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia: önállóság a feladatmegoldásban önellenőrzésben.	A felszólító módú igék felismerése, helyes használata, helyesírása. Fogalmak: felszólító mód, felszólító mód jele.

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
		zása. Tk. 79.; Mf. 86-87.		
62.	Az -l, -ll végű igék felszó- lító módú alakja	Mássalhangzó változás megfigyelése a -l, -ll végű igéknél. A kiejtéstől eltérő helyesírású felszólító módú igék írott és ejtett formájának összehasonlítása. Szótőkereső gyakorla- tok, a szóelemzés elvének alkalmazása. A kiejtéstől eltérő helyesírású igék felis- merése a mondatban hangoztatás után, az eltérést okozó hangkapcsolatok jelölé- se. Betűpótló, átalakító gyakorlatok. Tk. 80.; Mf. 88.	Anyanyelvi kommunikáció: helyes kiej- tés, helyesírási képesség, szövegalkotás képessége, olvasáskészség, szövegértési képesség. A hatékony, önálló tanulás: a különbö- zőségek megfigyelése, vizuális és verbá- lis emlékezet, koncentráció; önálló tanu- lás: gondolkodás (megfigyelés, elemzés, összehasonlítás).	Az -l, -ll végű felszólító módú igék helyes használata, helyesírása.
63.	Az -d, -gy végű igék fel- szólító módú alakja	Mássalhangzó változás megfigyelése a -d, - gy végű igéknél. A kiejtéstől eltérő helyesírású igék írott és ejtett formájának összehasonlítása. Szótőkereső gyakorlatok, a szóelemzés elvének alkalmazása. Szavak átalakítása, a szótő utolsó és a toldalék első betűjének pótlása, tollba- mondás, ellenőrzés, a hibák javítása. Tk. 81.; Mf. 89.	Anyanyelvi kommunikáció: helyes kiej- tés, helyesírási képesség, olvasáskészség, szövegértési képesség gondolatok értel- mezése szóban. A hatékony, önálló tanulás: a különbö- zőségek megfigyelése, vizuális emléke- zet, koncentráció, a tudás másokkal való megosztása.	A -d, -gy végű felszólító módú igék helyes használata, helyesírása.
64.	Az -n, -ny végű igék fel- szólító módú alakja	Mássalhangzó változás megfigyelése a -n, - ny végű igéknél. Szótőkereső gyakorlatok, a szóelemzés elvének alkalmazása. A kiejtéstől eltérő helyesírású igék felis- merése a mondatban hangoztatás után, az eltérést okozó hangkapcsolatok jelölé- se. Szavak átalakítása	Anyanyelvi kommunikáció: helyes kiej- tés, helyesírási képesség, a szövegalkotás képessége, gondolatok értelmezése szó- ban. A hatékony, önálló tanulás: a különbö- zőségek megfigyelése, vizuális és verbá- lis emlékezet, koncentráció, a tanultak alkalmazása. Matematikai kompetencia: az osztályozás képessége.	Az -n, -ny végű felszólító módú igék helyes használata, helyesírása.

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
65.	Differenciált képességfejlesztés. A felszólítást kifejező igék helyesírásának gyakorlása	Közlést kifejező igék átalakítása felszólítást kifejezővé a megadott példák alapján. Mondatok kiegészítése a megadott igék toldalékos alakjaival. A mondatokból hiányzó igék pótlása. Betűpótlás a felszólítást kifejező igékben. Mf. 86/3.; 87. o.	Anyanyelvi kommunikáció: olvasáskészség, szövegértési képesség, helyesírási képesség, íráskészség. A hatékony, önálló tanulás: vizuális és verbális emlékezet, következtetések; a példakeresés képessége.	Szabályszerűségek felismerése és alkalmazása írásbeli feladatokban. Hibajavításkor indoklás a szabály felidézésével.
66.	Az -s, -sz, -z, -dz végű igék felszólító módú alakja	A felszólító mód jelének módosulása. Mássalhangzó változás megfigyelése az -s, -sz, -z, -dz végű igéknél. Szóelemzés, kiejtés és írás összehasonlítása. Az -s, -sz, -z, -dz végű kijelentő módú igék átalakítása felszólító módúvá. A változások megfigyelése, elemzése. Igék átalakítása. Tk. 83-84.; Mf. 91-92.	A hatékony, önálló tanulás: önállóság a feladatmegoldásban önellenőrzésben; gondolkodás (megfigyelés, elemzés, összehasonlítás). Anyanyelvi kommunikáció: szó- és írásbeli nyelvhasználat; anyanyelvi tudatosság, helyesírás.	A felszólító mód jelének módosulása. Az -s, -sz, -z, -dz végű igék módosult jele a felszólító módban. A felszólító módú igék helyes használata, helyesírása. Fogalmak: felszólító mód módosult jele.
67.	Differenciált képességfejlesztés. A felszólítást kifejező igék helyesírásának gyakorlása	Közlést kifejező igék átalakítása felszólítást kifejezővé a megadott példák alapján. Betűpótlás a felszólítást kifejező igékben. Mondatok kiegészítése a megadott ige toldalékos alakjaival. A mondatokból hiányzó igék pótlása. Fordított keresztretjénny. Mf. 91-92.	Anyanyelvi kommunikáció: olvasáskészség, szövegértési képesség, helyesírási képesség, íráskészség. A hatékony, önálló tanulás: vizuális és verbális emlékezet, következtetések; a példakeresés képessége.	Szabályszerűségek felismerése és alkalmazása írásbeli feladatokban. Hibajavításkor indoklás a szabály felidézésével.
68.	A -t végű igék felszólító módú alakja	Mássalhangzó változás megfigyelése a -t végű igéknél. Szótőkereső gyakorlatok, a szóelemzés elvének alkalmazása. A -t végű kijelentő módú igék átalakítása felszólító módúvá. A változások megfigyelése, elemzése.	Anyanyelvi kommunikáció: helyes kiejtés, helyesírási képesség, helyes nyelvhasználat, olvasáskészség, szövegértési képesség. A hatékony, önálló tanulás: a különbözőségek megfigyelése, következtetések.	A -t végű igék módosult jele a felszólító módban. A felszólító módú igék helyes használata, helyesírása.

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
		Nyelvhelyességi hibák felismerése, javítása. Tk. 85-86.; Mf. 93-94.	Esztétikai-művészeti tudatosság és kife- jezőképesség: esztétikus íráskép.	
69.	Differenciált képességfej- lesztés. A felszólítást kifejező igék helyesírásá- nak gyakorlása	Közlést kifejező igék átalakítása felszólí- tást kifejezővé a megadott példák alap- ján. Mondatok kiegészítése felszólítást kifeje- ző igékkel. A mondatokból hiányzó igék pótlása. Mf. 93-94.	Anyanyelvi kommunikáció: olvasáskész- ség, szövegértési képesség, helyesírási képesség, íráskészség. A hatékony, önálló tanulás: vizuális és verbális emlékezet, következtetések; a példakeresés képessége.	Szabályszerűségek felismerése és alkalmazása írásbeli feladatokban. Hibajavításkor indoklás a szabály felidézésével.
70.	A felszólítást kifejező igealakok helyesírásának gyakorlása	Az tanult ismeretek alkalmazása, eszköz- szintű használata a szóbeli és írásbeli feladatok megoldása során. A kiejtéstől eltérő helyesírású igék felis- merése, az eltérést okozó hangkapcsola- tok jelölése. A szótó utolsó és a toldalék első betűjé- nek pótlása. Emlékeztetből írás, ellenőr- zés, a hibák javítása. Mf. 97-99. o.	A hatékony, önálló tanulás: a tanulási technikák alkalmazása, a tanultak rend- szerezése, alkalmazása. Anyanyelvi kommunikáció: helyesírási képesség. Esztétikai-művészeti tudatosság és kife- jezőképesség: esztétikus íráskép.	A felszólítást kifejező igealakok helyesírásával kapcsolatos szabá- lyok alkalmazása különböző íráste- vékenységekben.
71.	A felszólító módú igék rövidebb és a hosszabb alakja	A felszólító módú ige a rövidebb és a hosszabb alakjának keletkezése, elemzése - átalakítás, használat. Mondatok kiegészítése a rövidebb alak- kal. Nyelvhelyesség. Tk. 87-86.; Mf. 95-96.	A hatékony, önálló tanulás: gondolko- dás(megfigyelés, összehasonlítás, alkalm- mazás). Anyanyelvi kommunikáció: kommuni- káció, kulturált beszéd, nyelvhelyesség; anyanyelvi tudatosság, helyesírás.	A felszólító módú igék hosszabb és rövidebb alakjainak megnevezése, használata.

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
72.	A felszólító módú igék helyesírásának gyakorlása	Az tanult ismeretek alkalmazása, eszközszintű használata a szóbeli és írásbeli feladatok megoldása során. A kiejtéstől eltérő helyesírású igék felismerése, az eltérést okozó hangkapcsolatok jelölése. A szótő utolsó és a toldalék első betűjének pótlása. Emlékezetből írás, ellenőrzés, a hibák javítása. Mf. 97-99. o.		
73-74..	Az ígéről tanultak összefoglalása, rendszerezése	Az ígéről tanultak rendszerezése összefoglaló táblázat alapján. Igék felismerése szövegben, tulajdonságaik alapján csoportosításuk Igemódok és mondatfajták összefüggése. Udvarias kérések feltételes és felszólító módú igékkel. Tk. 89-91.	A hatékony, önálló tanulás: nyelvi-logikai összefüggések. Anyanyelvi kommunikáció: tudatosság a helyesírásban; kommunikáció, kulturált beszéd, nyelvhelyesség.	Az igék felismerése, csoportosítsa. Az igék helyesírásával kapcsolatos szabályok alkalmazása különböző írástevékenységekben.
75.	Differenciált rétegmunka. Az ígéről tanultak gyakorlása	Helyesírási és nyelvhelyességi gyakorlatok. Tanult helyesírási szabályok felismerése és alkalmazása feladatmegoldás, írástevékenység során. Tollbamondás, emlékezetből írás. Az írásbeli munkák ellenőrzése önállóan vagy tanítói segítséggel, a hibák javítása. Mf. 100-102. o.	A hatékony, önálló tanulás: a tanulási technikák alkalmazása, a tanultak rendszerezése, alkalmazása. Anyanyelvi kommunikáció: helyesírási képesség. Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: esztétikus íráskép.	Az igék felismerése, csoportosítsa. Az igék helyesírásával kapcsolatos szabályok alkalmazása különböző írástevékenységekben.
76.	Felmérés: tájékozódás a tanulók Az íge témakörben szerzett ismereteiről	Az íge felmérés (A és B változat) feladatainak önálló megoldása:	A hatékony, önálló tanulás: a megszerzett tudás alkalmazása. Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia: egyéni munkavégzés, elhatározottság. Anyanyelvi kommunikáció: helyes és	

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
			kreatív nyelvhasználat, helyesírási képesség, íráskészség. Személyes kompetencia: önbizalom, önállóság, önellenőrzés. Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: esztétikus íráskép.	
77.	A felmérés javítása	A felmérés értékelése. A hiányok pótlása, javítások a feladatok megoldásával.	Önellenőrző, hibafelismerő, hibajavító képesség, önismeret	
TANÉV VÉGI ISMÉTLÉS				
78-79.	A mondat Mondatok helyesírásának gyakorlása	A mondatról, mondatfajtákról tanultak felidézése. A mondatfajták felismerése, mondatok alkotása, átalakítása, befejezése. Tk. 92.; Mf. 103.	A hatékony, önálló tanulás: gondolkodás (emlékezet, felidézés, indoklás, alkalmazás). Anyanyelvi kommunikáció: kommunikáció, kulturált beszéd, nyelvhelyesség.	A kijelentő, a kérdő, a felkiáltó, a felszólító és az óhajtó mondatokban a beszélő szándékának felismerése és megnevezése szövegben. A mondatvégi írásjelek helyes használata az egyszerű mondatok végén.
80-81.	A szófajok	A megismert szófajok felismerése és értelmezése a tanult szempontok szerint. A szófajok rendszerező áttekintése. A szavak rendezése rendszerező táblázatba, halmazokba. Tk. 93-94.; Mf. 104-108.	Anyanyelvi kommunikáció: szó- és írásbeli nyelvhasználat, stílus, helyesírás; szövegértés, mondatalkotás. Szociális és állampolgári kompetencia: együttműködési képesség, egymástól tanulás, tolerancia.	A tanult szófajok felismerése és megnevezése szójelentés alapján toldalékos formában is, szócsoportokban, mondatban és szövegben.
82..	A szó szerkezete	Toldalékos szavak felismerése, egyszerű szóelemzéssel szótő és toldalék leválasztása. A toldalékos szavakhoz kapcsolódó helyesírási szabályok felidézése, alkalmazása. Ragos főnevek, múlt idejű igék helyesírása A feltételes és felszólító módú igék jeleinek írása. A közép és felsőfok jele.	A hatékony, önálló tanulás: gondolkodás (emlékezet, felidézés, elemzés, alkalmazás). Anyanyelvi kommunikáció: szó- és írásbeli nyelvhasználat, stílus, helyesírás; szövegértés, mondatalkotás.	A szótő felismerése, a toldalékok jelölése. A toldalékos szavak felismerése szövegben. Szavak toldalékos alakjának alkotása. A helyesírási probléma felismerése, a jelölés gyakorlása szóelemzés segítségével. Az írás és a helyes kiejtés együttes

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
		Tk. 95.; Mf. 109-110.		alkalmazása.
83.	A hangok, betűk	Hangok időtartam szerinti csoportosítása. Helysírasi gyakorlatok: j-ly pótlása, hosszú és rövid magán- és mássalhangzók jelölése a szavakban, elválasztás, betűrend.	A hatékony, önálló tanulás: gondolkodás (emlékezet, felidézés, indoklás, alkalmazás). Anyanyelvi kommunikáció: tudatosság a helyesírásban.	A j és ly használata az ismert szókincs körében. A betűrend használata.
84.	Tanév végi felmérés: tájékozódás a tanulók 4. évfolyamon szerzett ismereteiről	A tanév végi felmérés (A és B változat) feladatainak önálló megoldása:	A hatékony, önálló tanulás: a megszerzett tudás alkalmazása. Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia: egyéni munkavégzés, elhatározottság. Anyanyelvi kommunikáció: helyes és kreatív nyelvhasználat, helyesírasi képesség, íráskészség. Személyes kompetencia: önbizalom, önállóság, önellenőrzés. Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: esztétikus íráskép.	
85.	Az írásbeli munkák javítása	Az írásbeli munkák javítása, a típushibák megbeszélése. Differenciálás: - a típushibák javítása, egyéni korrekció, gyakorlás. - anyanyelvi játékok, kreatív szövegalkotás, tehetséggondozás.	Személyes kompetencia: önállóság. Szociális kompetencia: tolerancia. A hatékony, önálló tanulás: a figyelem összpontosítása, problémamegoldó képesség, kritikai gondolkodás.	
86-87.	Anyanyelvi „Ki mit tud?” Anyanyelvi játékok	Játékos anyanyelvi feladványok, rejtvenyek készítése, megoldása önállóan vagy csoportokban.	Anyanyelvi kommunikáció: kreatív és helyes nyelvhasználat. Matematikai kompetencia: problémamegoldó képesség. A hatékony, önálló tanulás: a tanultak alkalmazása új helyzetben.	A tanult szófajok felismerése és megnevezése szójelentés alapján toldalékos formában is, szócsoportokban, mondatban és szövegben.

Témák órákra bontása	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
			Szociális kompetencia: együttműködés, kudarcátírás. Személyes kompetencia: önállóság, talá-lékonyság. Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia: elhatározottság, tervezés.	
88-90.	Helyesírási „Ki mit tud?” Játékos nyelvi vetélkedők	Játékos helyesírási feladványok, rejtvé-nyek készítése, megoldása önállóan vagy csoportokban.	Anyanyelvi kommunikáció: kreatív és helyes nyelvhasználat. Matematikai kompetencia: probléma-megoldó képeség. A hatékony, önálló tanulás: a tanultak alkalmazása új helyzetben. Szociális kompetencia: együttműködés, kudarcátírás. Személyes kompetencia: önállóság, talá-lékonyság. Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia: elhatározottság, tervezés.	Helyesírási szabályok alkalmazása különböző írástevékenységekben: igeidők, ragos és kiejtéstől eltérő írásmódú igék; felszólítást kifejező igealakok; igekötős igék; tulajdon-nevek, fokozott melléknevek és számnevek; ragos névszók; névutós szerkezetek; betűvel írt számnevek; a keltezés többféle formája.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló értelmesen és érthetően fejezze ki a gondolatait. Aktivizálja a szókincsét a szövegalkotó feladatokban. Használja a mindennapi érintkezésben az udvarias nyelvi fordulatokat. Beszédstílusát igazítsa beszélgető partneréhez. Kapcsolódjon be a csoportos beszélgetésbe, vitába, történetalkotásba, improvizációba, közös élményekről, tevékenységekről való beszélgetésekbe, értékelésbe. A közös tevékenységeket együttműködő magatartással segítse. Felkészülés után folyamatosan, érthetően olvasson fel ismert szöveget. Életkorának megfelelő szöveget értsen meg néma olvasás útján. Az olvasottakkal kapcsolatos véleményét értelmesen fogalmazza meg. Ismerjen, alkalmazzon néhány fontos olvasási stratégiát. Tanulási tevékenységét fokozatosan növekvő időtartamban legyen képes tudatos figyelemmel irányítani. Feladatainak megoldásához szükség szerint vegye igénybe az iskola könyvtárát. A könyvekben, gyermekújságokban a tartalomjegyzék segítségével igazodjon el. Használja az ismert kézikönyveket. A memoritereket szöveghűen mondja el. Adott vagy választott témáról 8–10 mondatos fogalmazást készítsen a tanult fogalmazási ismeretek alkalmazásával. Az alsó tagozaton tanult anyanyelvi ismeretei rendszerezettek legyenek. Biztonsággal ismerje fel a tanult szófajokat, és nevezze meg azokat szövegben is. A begyakorolt szókészlet körében helyesen alkalmazza a tanult helyesírási szabályokat. Írásbeli munkái rendezettek, olvashatóak legyenek. Helyesírását önellenőrzéssel vizsgálja felül, szükség esetén javítsa. Legyen tisztában a tanulás alapvető céljával, ítélőképessége, erkölcsi, esztétikai és történeti érzéke legyen az életkori sajátosságoknak megfelelően fejlett. Legyen nyitott, motivált az anyanyelvi képességek fejlesztése területén. Az anyanyelvi részképességeinek fejlettsége legyen összhangban, harmonikusan fejlődjön.
--	---

Tanmenetjavaslat
4. osztály
Fogalmazás

Fülöp Mária-Szilágyi Ferencné: Fogalmazás munkatankönyvéhez
AP 040403

Kecskemét, 2017. szept.1.

Somodi Sándorné

Bevezetés

Ez a tanmenetjavaslat Fülöp Mária – Szilágyi Ferencné: *Fogalmazás munkafüzete* alapján készült, amely a tananyagfelosztás egyik lehetséges módját mutatja be. Alkotó felhasználása konkrét tanulócsoport ismeretében lehetséges.

Éves órakeret: 54 óra

Heti órakeret: 1,5 óra (első félév: heti 2; második félév: heti 1 tanóra)

Javasolt könyvek:

- *Fogalmazás tankönyv és munkafüzet* 4. évfolyam (Oktatóskutató és Fejlesztő Intézet)
- *Hétszínvilág olvasókönyv* 4. évfolyam (Oktatóskutató és Fejlesztő Intézet)
- Hegedűs Ferencné: *Szóbúvár* (Apáczai Kiadó)
- *Tantárgyi program és útmutató a fogalmazás tanításához* (Apáczai Kiadó)
- *A magyar helyesírás szabályai, 12. kiadás* (Akadémiai Kiadó)
- *Magyar értelmező kéziszótár* (Akadémiai Kiadó)
- O. Nagy Gábor: *Magyar szólások és közmondások* (Gondolat Könyvkiadó)
- *Magyar szinonimaszótár* (Akadémiai Kiadó)

A tanmenetben használt rövidítés:

Mf.: *Fogalmazás munkafüzet* 4. évfolyam

Megjegyzés: A tanmenetben zöld színnel jelöltem azokat a kompetenciákat, amelyeket az adott órán fejleszteni szeretnék.
Kék színnel jelöltem a 10%-os választható órákat.

Témák	Új tananyag feldolgozása	Képességfejlesztés, összefoglalás, gyakorlás, ellenőrzés	Teljes óraszám 54 óra
Kapcsolatteremtés	1	2	3
Az elbeszélő fogalmazás	0	12	12
A leíró fogalmazás	9	16	25
A hír	1	1	2
Az üzenetváltás lehetőségei	5	3	8
A napló (kiegészítő tananyag)	1	0	1
Összefoglalás, rendszerezés	0	3	3
összesen:	17	37	54

Óra	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
KAPCSOLATTEREMTÉS				
1.	Szóbeli szövegalkotás	Szövegalkotás szóban: nyári történetek megfogalmazása társaknak. Részvétel a tanulócsoporthoz folyó beszélgetésben. Figyelem a kortárs és a felnőtt beszélgetőtársra. Rövid hallott szöveg lényegének, érzelmi tartalmának megértése. Mf. 4/1.	Anyanyelvi kommunikáció: - különböző közlési helyzetek felismerése, - hallott szöveg megértése, - szóbeli kapcsolattartás. Személyes kompetencia: kreativitás. A hatékony, önálló tanulás: figyelem összpontosítása.	A helyes beszédlejtés, a helyes kiejtés, a mondat- és szövegfonetikai eszközök alkalmazása különböző kommunikációs helyzetekben (pl. párbeszéd, kiscsoportos beszélgetés, beszámoló). Figyelem a beszélgetőtársra. Az üzenet lényegének és érzelmi háttérének megfigyelése, értékelése.
2.	Kapcsolatteremtés. Köszönés, megszólítás, bemutatkozás	Kapcsolatteremtés különböző helyzetekben. A köszönés, bemutatkozás; a kérdés, a tudakozódás, a segítségkérés gyakorlása társas beszédhelyzetekben (pl.: új tanuló érkezése, játszótéri ismerkedés). A kapcsolatfelvétel metakommunikációs és nyelvi formáinak gyakorlása. Mindennapi konfliktusok átélése különböző dramatikus formák kipróbálása révén (pl. helyzetgyakorlat). Mf. 4-5. o.	Anyanyelvi kommunikáció: - beszédkészség, - kommunikatív képesség, - a nem verbális önkifejezés képessége, - saját vélemény megfogalmazása. Szociális kompetencia: - másokra való odafigyelés, - együttműködés, - empátia. A hatékony, önálló tanulás: kritikai gondolkodás.	Figyelem a beszélgetőtársra. Az üzenet lényegének és érzelmi háttérének megfigyelése, értékelése. Vélemény kulturált megfogalmazása. Fogalmak: tekintet, arcjáték, testtartás

Óra	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
3.	Kapcsolatteremtés, kapcsolattartás	Kapcsolatteremtés különböző helyzetekben. Szituációs gyakorlatok. A telefonálás illemtana. A kapcsolatteremtés és a kapcsolattartás gyakorlása társas beszédhelyzetekben: vásárlás, könyv kölcsönzés, utazás. Párbeszéd produkálása szóban és írásban. Hiányos párbeszéd kiegészítése. Mf. 6-7. o.	Anyanyelvi kommunikáció: • kapcsolatteremtés, • társas párbeszédhez szükséges szóbeli nyelvi képesség, • kreatív szövegalkotás. Szociális kompetencia: másokra való odafigyelés. Személyes kompetencia: • egészségtudatosság, • önfejlesztés (érzelmeikkel való bántás tudása). A hatékony, önálló tanulás: motoros emlékezet.	Figyelem a beszélgetőtársra. Az üzenet lényegének és érzelmi háttérének megfigyelése, értékelése. Nonverbális eszközök használata a kifejezés segítésében. Fogalmak: térköz, távolságtartás
AZ ELBESZÉLŐ FOGALMAZÁS				
4.	A szavak	Megadott betűkből szóalkotás. Az aktív szókincs gazdagítása rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavak gyűjtésével. Szavak, szócsaládok jelentésmagyarázata. Szógyűjtés képről kérdések segítségével. Szóbeli és írásbeli szövegalkotás szavak, szó szerkezetek felhasználásával. Mf. 8-9. o.	Anyanyelvi kommunikáció: • szókincsbővítés, • helyes és kreatív nyelvhasználat, • kreatív szövegalkotás. Személyes kompetencia: • eredetiség, • találékonyság. Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: képzelet fejlesztése.	A szavak jelentést hordozó szerepének ismerete. A rokon értelmű szavak szerepének felismerése és helyes használata.

Óra	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
5.	A mondatok	A mondatok alkotásáról, összefüggéséről tanult ismeretek gyakorlása. Hiányos mondatok kiegészítése. Mondatok felolvasása a közlésszándéknak megfelelően. Mondatok egybeszerkesztése az ismétlődő részek elhagyásával, kötőszavak, névmások használatával. Mondatok összekapcsolása kötőszavakkal, az összetett mondatok dallamformálásának gyakorlása. Mf. 10-11. o.	Anyanyelvi kommunikáció: - helyesírás képesség, - helyes és kreatív nyelvhasználat. Matematikai kompetencia: kombinatív képesség. A hatékony, önálló tanulás: - ok-okozati összefüggések felismerése, - logikai gondolkodás fejlesztése, - következtetések. Személyes kompetencia: találékonyság.	A mondat jellemzőinek ismerete. A szórend szerepe a hangsúlyozásban.
6.	A szöveg	Tartalmilag kapcsolódó mondatok alkotása. Az egymást követő mondatok közötti tartalmi összefüggés hiányának felismerése. Hibás szövegek javítása, a tanultak alkalmazása. Hiányzó szövegrészek pótlása a képen található információk felhasználásával. Nyelvtani, helyesírási, nyelvhelyességi ismeretek alkalmazása a szövegalkotás során. Mf. 11-12. o.	A hatékony, önálló tanulás: - logikai gondolkodás, - a tanultak alkalmazása, - képi információk feldolgozása. Anyanyelvi kommunikáció: - kreatív szövegalkotás, - verbális emlékezet. Személyes kompetencia: kreativitás.	A szöveg tartalmi jellemzőinek ismerete. Kellő tapasztalat a szöveg kohéziójáról; a tématartrásról; a nyelvi megformáltságról.

Óra	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
7.	A cím	A 3. évfolyamon elsajátított fogalmazási ismeretek felelevenítése feladatmegoldások során. A cím és a szöveg kapcsolata. Címek keresése megadott szempontokhoz. A címek vizsgálata tartalmi, formai és helyesírási szempontból. Címadási gyakorlatok. Címvariációk összeállítása eseményt ábrázoló képekhez. A javaslatok indoklása, megbeszélése. Mf. 13-14. o.	A hatékony, önálló tanulás: • olvasáskészség, szövegértés, • helyesírási képesség, • példakeresés képessége, • lényegkiemelés, • következtetés. Személyes kompetencia: kreativitás, véleménynyilvánítás. Matematikai kompetencia: síkbeli tájékozódás.	Kellő tapasztalat a cím szerepéről, jellemzőiről. A szövegalkotás műveleteinek ismerete: címválasztás. Fogalmak: címadás
8.	Az anyaggyűjtés módjai	A 3. évfolyamon elsajátított fogalmazási ismeretek felelevenítése feladatmegoldások során. Anyaggyűjtési módok felidézése, felismerése az olvasott szemelvényekben. Ugyanazon szövegben több anyaggyűjtési mód alkalmazásának lehetősége. Mf. 15-16. o.	A hatékony, önálló tanulás: • hangos, kifejező olvasás, • olvasáskészség, szövegértés, • auditív észlelés, • a tanultak alkalmazásának képessége. Anyanyelvi kommunikáció: kreatív szövegalkotás.	A szövegalkotás műveleteinek ismerete: anyaggyűjtés. Fogalmak: témaválasztás, anyaggyűjtés

Óra	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
9.	Az események előzménye, következménye	A 3. évfolyamon elsajátított fogalmazási ismeretek felelevenítése feladatmegoldások során. Események előzményének és következményének megrajzolása ismert mese alapján. A mese reprodukálása a megadott szavak kifejezések felhasználásával. Mondatok, képek alapján előzmény, következmény megfogalmazása. Segélyhívás telefonon. Mf. 17-18. o.	Anyanyelvi kommunikáció: • beszédmegértés, • kreatív szövegalkotás. A hatékony, önálló tanulás: • a fantázia és a valóság megkülönböztetése, • ok-okozati összefüggések. Személyes kompetencia: • egészségtudatosság, • felelősség.	Kellő tapasztalat az időrendről; az esemény, az előzmény és a következmény kapcsolatáról; a szöveg kohéziójáról. A szövegalkotás műveleteinek ismerete: a lényeges gondolatok kiválasztása, elrendezése, az időrend érzékeltetése. Fogalmak: időrend
10.	Az elbeszélés tagolása	Az elbeszélő fogalmazás fő részei. A hármas tagolás és az egyes részek szerepének felelevenítése. Részfogalmazások (bevezetés, tárgyalás, befejezés) készítése szóban és írásban. Események elmondása adott kifejezések felhasználásával. A befejezések nyelvi formáinak megfigyelése a mesékben. Mf. 19-20. o.	A hatékony, önálló tanulás: • olvasáskészség, szövegértés, • sajátosságok felismerése. Anyanyelvi kommunikáció: • kreatív szövegalkotás, • a nem verbális önkifejezés képessége. Matematikai kompetencia: kombinatív képesség.	Kellő tapasztalat a szövegek felépítéséről; a szöveg kohéziójáról; a tématartrásról; a nyelvi megformáltságról; a különböző szövegforma jellemzőiről, a bekezdések szerepéről. A szövegalkotás műveleteinek ismerete: a szöveg tagolása bekezdésekre. Fogalmak: elbeszélés; bekezdés; bevezetés, tárgyalás, befejezés

Óra	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
11.	Párbeszéd az elbeszélésben	A 3. évfolyamon elsajátított fogalmazási ismeretek felelevenítése feladatmegoldások során. Események leírása párbeszédes formában. A párbeszéd jelölése. Prózai szöveg átalakítása párbeszéddé. A különféle mondatfajták hanglejtésének gyakorlása párbeszédben. Párbeszéd írása hétköznapi, illetve elképzelt helyzethez. Mf. 21-22. o.	Anyanyelvi kommunikáció: • kapcsolatteremtés, • társas párbeszédhez szükséges nyelvi képességek, • kreatív szövegalkotás. Perceptív kompetencia. felfogó képesség. A hatékony, önálló tanulás: • a tanultak alkalmazása, • figyelem összpontosítása.	Önálló írásbeli fogalmazások készítése elbeszélő szövegformában. A párbeszéd beillesztése a történetmondásba. Fogalmak: párbeszéd
12.	Fogalmazási gyakorlatok	Az elbeszélésről tanultak felidézése, gyakorlása. Események mondatainak helyes sorrendbe állítása számozással. Esemény elmondása meghatározott beszédhelyzetekben, a szereplők személyébe, helyzetébe való beleéléssel. A műfajnak és a témának, illetve az olvasó személyének megfelelő nyelvi-stilisztikai eszközök kiválasztása. Stilizálás: adott szöveg mondataiban a kifejezések cseréje. Adott párbeszéd szövegkörnyezetbe illesztése. Mf. 23-24. o.	Anyanyelvi kommunikáció: kreatív szövegalkotás. Személyes kompetencia: • önkifejezés képessége, • hibajavítás, • választékosság. A hatékony, önálló tanulás: • a tanultak alkalmazása, • olvasáskészség, szövegértés.	A különböző szövegformák tartalmi és szövegszerkesztési jellemzőinek ismerete. A tanult fogalmazási ismeretek felhasználása a szöveg alkotásakor. Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése. A fogalmazás koherenciájának megteremtése témataratással, a mondatok kapcsolásával. A fogalmazás témájának megfelelő szavak és kifejezések használata, a fölösleges szóismétlődés kerülése.

Óra	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
13.	Differenciált gyakorlás. Szövegalkotás • képsorról, • képről, • cím alapján.	Események képeinek helyes sorrendbe állítása számozással. Szógyűjtés, történetalkotás képsor alapján. Képek alapján történet alkotása, elbeszélő fogalmazás írása a megadott szavak, szószerkezetek, mondatok felhasználásával. Önálló szövegalkotás. Mf. 25-26. o.	Személyes kompetencia: • önismeret fejlesztése a differenciált rétegmunka során, • önellenőrzés. A hatékony, önálló tanulás: képi információk feldolgozása. Természettudományos kompetencia: környezettudatos magatartás. Anyanyelvi kommunikáció: kreatív szövegalkotás.	A tanult fogalmazási ismeretek felhasználása a szöveg alkotásakor. Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése. A fogalmazás koherenciájának megteremtése témataartással, a mondatok kapcsolásával. A fogalmazás témájának megfelelő szavak és kifejezések használata, a fölösleges szóismétlődés kerülése.
14.	Önálló elbeszélés készítése a tanult ismeretek felhasználásával és alkalmazásával	Elbeszélés készítése önállóan. Az elbeszélés írásáról tanultak alkalmazása. Szempontok: címválasztás, szöveg folyamatossága, tagolás, szóhasználat. A helyesírási szótár használata. Önellenőrzés. Mf. 83-85. o. Mf. 87. o	A hatékony, önálló tanulás: a megszerzett tudás alkalmazása, kritikai gondolkodás. Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia: tervezés. Anyanyelvi kommunikáció: kreatív szövegalkotás, a nyelvi kompetencia rugalmas és rutinszerű alkalmazása, egyéni közlési stratégia kialakítása. Személyes kompetencia: önállóság.	Önálló írásbeli fogalmazások készítése elbeszélő szövegformában. A fogalmazás koherenciájának megteremtése témataartással, a mondatok kapcsolásával. A fogalmazás témájának megfelelő szavak és kifejezések használata, a fölösleges szóismétlődés kerülése.
15.	Az önállóan készített fogalmazás javítása	Az írásbeli munkák javítása, a tipushibák megbeszélése. Differenciálás: • a fogalmazás javítása alaki, helyesírási és tartalmi szempontból, • kreatív szövegalkotás. Mf. 86. o.	Személyes kompetencia: önállóság. Szociális kompetencia: tolerancia. A hatékony, önálló tanulás: figyelem összpontosítása, problémamegoldó képesség, kritikai gondolkodás.	A fogalmazások javítása a tanult fogalmazási ismeretek felhasználásával, a tanító segítségadásával.

Óra	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
A LEÍRÓ FOGALMAZÁS				
16.	Az elbeszélés és a leírás összehasonlítása	Irodalmi alkotások, olvasmányok elbeszélő és leíró részleteinek megfigyelése, elemzése. Ugyanarról a témáról szóló elbeszélés és leírás összehasonlítása. A leírás és az elbeszélés műfaji sajátosságainak megfogalmazása. Szófaji jellemzők megfigyelése, összehasonlítása. Mf. 27. o.	A hatékony, önálló tanulás: olvasáskészség, szövegértés, a tanultak alkalmazása (szófajismeret), azonosság, különbözőség megállapítása. Perceptív kompetencia: felfogó képesség.	Kellő tapasztalat a szövegek felépítéséről; a szöveg kohéziójáról; a nyelvi megformáltságról; a különböző szövegforma jellemzőiről. A különböző szövegformák tartalmi és szövegszerkesztési jellemzőinek ismerete. Fogalmak: leírás
17.	A leírás	Irodalmi alkotások, olvasmányok leíró részeinek kikeresése. Szövegrészek műfajának megállapítása. A cím és a szöveg kapcsolata. Mf. 28-29. o. Ugyanarról a tájról rövid elbeszélő és leíró szövegek alkotása szóban a képek segítségével.	A hatékony, önálló tanulás: • logikai gondolkodás, • figyelem összpontosítása, • olvasáskészség, szövegértés. Eszztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: belső képalkotás. Anyanyelvi kommunikáció: kreatív szövegalkotás. Természettudományos kompetencia: környezettudatos magatartás.	Tapasztalatszerzés a leírás jellemzőiről. A különböző szövegformák tartalmi és szövegszerkesztési jellemzőinek ismerete.

Óra	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
18.	Tárgyak bemutatása. Leírás készítése mindennapi tárgyakról	Tárgyakról készített leírások tartalmi vizsgálata. A bemutatás sorrendjének megfigyelése. Leírás alapján tárgy felismerése, majd lerajzolása. Rövid szépirodalmi és nem szépirodalmi szöveg összehasonlítása. Az irodalmi példa szerepe. Az esztétikai nézőpont megalapozása: a szép megtapasztalása a mindennapi élet tárgyaiban. Választott tárgyak bemutatása, melléknevek használata. Mf. 30-31. o.	A hatékony, önálló tanulás: • olvasáskészség, szövegértés, • sajátosságok megfigyelése, • figyelem összpontosítása, • lényegkiemelés. Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: élmények kreatív kifejezése.	Tapasztalatszerzés a szövegek felépítéséről; a szöveg kohéziójáról; a tématartrásról; a nyelvi megformáltságról tárgyak bemutatásakor. Szemléletes leírások készítése egyszerű tárgyakról.

Óra	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
19.	Leírás készítése egy kedvelt tárgyról. A tárgy helyzetébe való beleélés	Leírás készítése kedvelt tárgyról megfigyelés alapján. Játékok, mint tárgyak bemutatása leírással. Tárgyak megszólaltatása. Mf. 32. o. A műfajnak és a témának megfelelő nyelvi-stilisztikai eszközök kiválasztása: szóhasználat, jelzős szerkezetek, a tárgyak pontos, szemléletes, hangulatos leírása. A megismert nyelvi-stilisztikai eszközök alkalmazása. A létige használatának kerülése.	Személyes kompetencia: találékonyság. A hatékony, önálló tanulás: • sajátosságok megfigyelése, • észlelés, • fantázia. Anyanyelvi kommunikáció: • kreatív szövegalkotás, • rugalmas gondolkodás a szövegalkotás során.	A tanult fogalmazási ismeretek felhasználása a szöveg alkotásakor. Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése. A fogalmazás koherenciájának megteremtése tématarattással, a mondatok kapcsolásával. A fogalmazás témájának megfelelő szavak és kifejezések használata, a fölösleges szóismétlődés kerülése.
20.	Állatok bemutatása. Leírás készítése állatról	Beszélgetés saját háziállatokról. Állatokról készült leírás vizsgálata, a bemutatás sorrendjének megfigyelése. A tulajdonságok bemutatása viselkedésen keresztül. Leírások alapján rajz készítése. Az esztétikai nézőpont megalapozása: a szép megtapasztalása a természeti környezetben. Állatok tulajdonságaira vonatkozó hasonlatok gyűjtése. A leírás anyagának elrendezése. Állatok bemutatása vázlat segítségével, illetve önállóan. Mf. 33-34. o.	Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia: vállalkozókészség. A hatékony, önálló tanulás: • olvasáskészség, szövegértés, • sajátosságok megfigyelése, • példakeresés. Természettudományos kompetencia: környezettudatosság. Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség: esztétikus ábrázolás.	Tapasztalatszerzés a szövegek felépítéséről; a szöveg kohéziójáról; a tématarattásról; a nyelvi megformáltságról állatok bemutatásakor. Szemléletes leírások készítése állatokról.

Óra	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
21.	Leírás készítése állatról. Az állat helyzetébe való beleélés. Humoros állatleírás	Állatok helyzetébe való beleélés. Humoros állatleírások jellegzetességeinek megfigyelése. Képzelt állat bemutatása fantázia alapján. A műfajnak és a témának megfelelő nyelvi-stilisztikai eszközök kiválasztása: szóhasználat, jelzős szerkezetek, hasonlat, az állatok pontos, szemléletes, hangulatos leírása. Mf. 35-36. o.	Személyes kompetencia: találékonyság, képzelet, fantázia. Anyanyelvi kommunikáció: • kreatív szövegalkotás, • nyelvi kompetencia. A hatékony, önálló tanulás: • olvasáskészség, szövegértés, • divergens gondolkodás, • a fantázia és a valóság megkülönböztetése.	A tanult fogalmazási ismeretek felhasználása a szöveg alkotásakor. Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése. A fogalmazás koherenciájának megteremtése tématarattással, a mondatok kapcsolásával. A fogalmazás témájának megfelelő szavak és kifejezések használata, a fölösleges szóismétlődés kerülése.
22.	Differenciált gyakorlás. Kedvenc állat bemutatása • tényszerűen, • szerepvállalással, • humorosan.	A tanult ismeretek alkalmazása. Állatok helyzetébe való beleélés. Képzelt állat bemutatása fantázia alapján. A műfajnak és a témának megfelelő nyelvi-stilisztikai eszközök kiválasztása: szóhasználat, jelzős szerkezetek, hasonlat, az állatok pontos, szemléletes, hangulatos leírása. Mf. 34-36. o.	Személyes kompetencia: önismeret fejlesztése a differenciált rétegmunka során, eredetiség, képzelet, fantázia, önellenőrzés. Anyanyelvi kommunikáció: kreatív szövegalkotás. A hatékony, önálló tanulás: lényegkiemelés. Természettudományos kompetencia: környezettudatos magatartás.	A tanult fogalmazási ismeretek felhasználása a szöveg alkotásakor. Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése. A fogalmazás koherenciájának megteremtése tématarattással, a mondatok kapcsolásával. A fogalmazás témájának megfelelő szavak és kifejezések használata, a fölösleges szóismétlődés kerülése.

Óra	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
23.	Növények bemutatása	Szépirodalmi és ismeretterjesztő leírás összehasonlítása. Növényekről készült leírás megfigyelése, a bemutatás sorrendjének vizsgálata. A leírás alapján rajz készítése. Az esztétikai nézőpont megalapozása: a szép megtapasztalása a természeti környezetben. A műfajnak és a témának megfelelő nyelvi-stilisztikai eszközök kiválasztása: szóhasználat, jelzős szerkezetek, hasonlat, a növények pontos, szemléletes, hangulatos leírása. Növényekkel kapcsolatos szólások, szóláshasonlatok, közmondások gyűjtése. Mf. 37-38. o.	A hatékony, önálló tanulás: • olvasáskészség, szövegértés, • sajátosságok megfigyelése, • információkeresés. Természettudományos kompetencia: környezettudatosság. Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: esztétikus ábrázolás.	Tapasztalatszerzés a szövegek felépítéséről; a szöveg kohéziójáról; a tématartrásról; a nyelvi megformáltságról növények bemutatásakor. Szemléletes leírások készítése növényekről.

Óra	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
24.	Leírás készítése növényről. Kedvenc növény bemutatása	Leírás készítése növényről önállóan. A tanulói munka segítése megadott szempontsor vagy vázlat alapján. Növényekre jellemző szavak, kifejezések gyűjtése. Az ismeretek bővítése lexikonok, növényhatározók és egyéb könyvek segítségével. A növények helyzetébe való beleélés. A műfajnak és a témának megfelelő nyelvi-stilisztikai eszközök használata. Mf. 39. o.	Anyanyelvi kommunikáció: - szókincsbővítés, - szóhasználat, - önkifejezéshez szükséges nyelvi képességek, - kreatív szövegalkotás. A hatékony, önálló tanulás: - fantázia, - az információ megkeresésének képessége, - figyelem tartóssága, - koncentráció.	A tanult fogalmazási ismeretek felhasználása a szöveg alkotásakor. Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése. A fogalmazás koherenciájának megteremtése tématarattal, a mondatok kapcsolásával. A fogalmazás témájának megfelelő szavak és kifejezések használata, a fölösleges szóismétlődés kerülése.
25.	Tájak, helyszínek bemutatása	Leírást tartalmazó irodalmi művek, ismeretterjesztő szövegek elemzése. A térbeli viszonyok szerinti bemutatásmód megismerése. Az esztétikai nézőpont megalapozása: a szép megtapasztalása a természeti környezetben. A költői nyelv néhány sajátosságának megfigyelése. Közvetlen környezet megfigyelése. A lakás vagy az iskola egyik helyiségének bemutatása (szoba, osztályterem stb.). A műfajnak és a témának megfelelő nyelvi-stilisztikai eszközök kiválasztása: szóhasználat, jelzős szerkezetek, hasonlat, megszemélyesítés.	Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: esztétikai megismerés. A hatékony, önálló tanulás: sajátosságok felismerése, olvasáskészség, szövegértés. Szociális és állampolgári kompetencia: nemzettudat formálása. Matematikai kompetencia: viszonylatok meghatározása.	Tapasztalatszerzés a szövegek felépítéséről; a szöveg kohéziójáról; a témataratról; a nyelvi megformáltságról tájak, helyszínek bemutatásakor. Szemléletes leírások készítése tájakról, helyszínekről.

Óra	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
		Mf. 40-41. o.		
26.	Leírás készítése településről, tájról	Tájleírások keresése irodalmi alkotásokban. Tájak, helyszínek szépirodalmi bemutatására alkalmas kifejezések gyűjtése. Az aktív szókincs gazdagítása az olvasott szövegekkel összefüggésben. Leírás készítése képről, településről, kirándulóhelyről. A tájak pontos, szemléletes, hangulatos leírása. Hasonlatok, jelzős szószerkezetek gyűjtése, használata a leírásban. Mf. 42. o.	A hatékony, önálló tanulás: olvasáskészség, szövegértés. Anyanyelvi kommunikáció: kreatív szövegalkotás. Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: elképzelések, élmények kreatív kifejezése. Természettudományos kompetencia: környezettudatosság.	Tapasztalatszerzés a szövegek felépítéséről; a szöveg kohéziójáról; a tématartrásról; a nyelvi megformáltságról települések, tájak bemutatásakor.
27.	A lakóhely bemutatása	A lakóhelyről készült leírás megbeszélése, kiegészítése. Anyaggyűjtés a saját lakóhely bemutatásához. A leírás anyagának elrendezése. A közlési célnak és szándéknak megfelelő különféle mondatok helyes használata. Önellenőrzés. Mf. 43. o.	A hatékony, önálló tanulás: olvasáskészség, szövegértés. Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: élmények és érzések kreatív kifejezése. Személyes kompetencia: önismeret. Szociális és állampolgári kompetencia: nemzettudat formálása.	A tanult fogalmazási ismeretek felhasználása a szöveg alkotásakor. Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése. A fogalmazás koherenciájának megteremtése tématartrással, a mondatok kapcsolásával. A fogalmazás témájának megfelelő szavak és kifejezések használata, a fölösleges szóismétlődés kerülése.

Óra	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
28.	Leírás készítése önállóan	Önálló leírás készítése a tanult ismeretek felhasználásával és alkalmazásával. Szempontok: a lényeges tulajdonságok megfogalmazása, tagolás, szemléletesség, szóhasználat. A helyesírási szótár használata. Önellenőrzés. Mf. 83-85. o.	Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia: tervezés. Anyanyelvi kommunikáció: kreatív szövegalkotás, a nyelvi kompetencia rugalmas és rutinszerű alkalmazása, egyéni közlési stratégia kialakítása. Személyes kompetencia: önállóság. A hatékony, önálló tanulás: kritikai gondolkodás, a megszerzett tudás alkalmazása.	Önálló írásbeli fogalmazások készítése leíró szövegformában. A fogalmazás koherenciájának megteremtése tématarással, a mondatok kapcsolásával. A fogalmazás témájának megfelelő szavak és kifejezések használata, a főleges szóismétlődés kerülése.
29.	Az önállóan készített fogalmazás javítása	Az írásbeli munkák javítása, a tipushibák megbeszélése. Differenciálás: • a fogalmazás javítása alaki, helyesírási és tartalmi szempontból, • kreatív szövegalkotás. Mf. 86. o.	Személyes kompetencia: önállóság. A hatékony, önálló tanulás: kritikai gondolkodás, figyelem összpontosítása, problémamegoldó képesség. Szociális kompetencia: tolerancia.	A fogalmazások javítása a tanult fogalmazási ismeretek felhasználásával, a tanító segítségadásával.
30.	Az elbeszélés és a leírás összekapcsolása	Irodalmi példákban az elbeszélő és a leíró részek váltakozásának és arányának megfigyelése. Szövegrészek műfajának megállapítása. Különböző műfajú szövegekben az eltérő nyelvhasználat érzékelteése, a jól felismerhető különbségek megfigyelése. Elbeszélő fogalmazás írása leíró részekkel. Párbeszéd produkálása hétköznapi helyzethez. Dramatikus játék.	A hatékony, önálló tanulás: • olvasáskészség, szövegértés, • példakeresés, • érvelés. Anyanyelvi kommunikáció: kreatív szövegalkotás. Szociális kompetencia: társas aktivitás.	A különböző szövegformák tartalmi és szövegszerkesztési jellemzőinek ismerete.

Óra	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
		Mf. 44-45. o.		
31.	Elbeszélés leíró részsel	Elbeszélés készítése képről. Adott leírás beillesztése a fogalmazásba. Különböző műfajú szövegrészek összekapcsolási lehetőségeinek felismerése, a kapcsolódó mondatok helyének megkeresése. A műfajokhoz kötődő nyelvi-stilisztikai és kommunikációs jellegzetességek szerepének felismerése és kreatív alkalmazásuk saját írásműben. Mf. 46. o.	Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: belső képkészítés. Anyanyelvi kommunikáció: kreatív szövegalkotás. A hatékony, önálló tanulás: • képi információk feldolgozása, • olvasáskészség, szövegértés.	A tanult fogalmazási ismeretek felhasználása a szöveg alkotásakor. Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése. A fogalmazás koherenciájának megteremtése tématarattással, a mondatok kapcsolásával. A fogalmazás témájának megfelelő szavak és kifejezések használata, a fölösleges szóismétlődés kerülése.
32.	Differenciált gyakorlás. Az elbeszélés és a leírás összekapcsolása • képsor segítségével, • egyéni élmény alapján.	Képsorról vagy élmény alapján elbeszélés készítése leíró részekkel. Élőlények, tárgyak legjellemzőbb tulajdonságainak bemutatása a leírásokban. Több leírás beillesztésének lehetősége egy elbeszélésbe. Rövidebb szövegek alkotása különböző szövegtípusokban és műfajokban. Nyelvtani, helyesírási, nyelvhelyességi ismeretek alkalmazása a fogalmazásokban. Mf. 46. o.	Személyes kompetencia: önismeret fejlesztése a differenciált rétegmunka során, önellenőrzés. Anyanyelvi kommunikáció: kreatív szövegalkotás. A hatékony, önálló tanulás: lényegkiemelés, eredetiség, képzelet, fantázia. Természettudományos kompetencia: környezettudatos magatartás.	A tanult fogalmazási ismeretek felhasználása a szöveg alkotásakor. Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése. A fogalmazás koherenciájának megteremtése tématarattással, a mondatok kapcsolásával. A fogalmazás témájának megfelelő szavak és kifejezések használata, a fölösleges szóismétlődés kerülése.

Óra	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
33.	A jellemzés műfaji sajátosságai	Irodalmi művek részleteinek elemzése. Szépirodalmi szövegekben emberi tulajdonságok kifejezésének megfigyelése, a jellemzés sajátosságainak összegyűjtése. A belső tulajdonságok megismerésének lehetőségei. A műfajnak és a témának megfelelő nyelvi-stilisztikai eszközök kiválasztása: szóhasználat, jelzős szerkezetek, hasonlat, a személyek pontos, szemléletes, hangulatos leírása. Mf. 47. o.	Anyanyelvi kommunikáció: szókincsbővítés. Perceptív kompetencia: észrevevő, felfogó képesség. A hatékony, önálló tanulás: • sajátosságok felismerése, • olvasáskészség, szövegértés. Szociális és állampolgári kompetencia: nemzettudat formálása.	Tapasztalatszerzés a szövegek felépítéséről; a szöveg kohéziójáról; a tématartrásról; a nyelvi megformáltságról jellemzések készítésekor. Jellemzés készítése emberről. A különböző szövegformák tartalmi és szövegszerkesztési jellemzőinek ismerete. Fogalmak: jellemzés
34.	Személyek külső és belső tulajdonságainak bemutatása	Személyek külső tulajdonságainak leírása. Alakleíraskor használható kifejezések gyűjtése. Belső tulajdonságok és belső tulajdonságokat bemutató mondatok megfeleltetése. Személyre jellemző tulajdonságok kifejezése szólásokkal. A leírás anyagának elrendezése: külső, belső tulajdonságok. Mf. 48-49. o.	Anyanyelvi kommunikáció: szókincsbővítés. A hatékony, önálló tanulás: • az információ megkeresésének képessége, • önálló ismeretszerzés, • ok-okozati összefüggés, • olvasáskészség, szövegértés.	A tanult fogalmazási ismeretek felhasználása a szöveg alkotásakor. Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése.

Óra	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
35.	Differenciált gyakorlás. Jellemzés készítése • egy kedves személyről, • mesehősről, • önmagadról.	Kedvelt irodalmi hősök, olvasmányszereplők, személyek bemutatása. Leírás készítése személyről megfigyelés vagy elképzelés alapján. Külső és belső tulajdonságok összegyűjtése önállóan vagy vázlat segítségével. Önismereti játék. Melyik tulajdonságotól szabadulnál meg? Miért? Milyent vennél? Miért? Önjellemzés készítése. Mf. 50. o.	Szociális kompetencia: empátia, tisztelő és mások megismerésének igénye. Személyes kompetencia: önismeret, énkép fejlesztése. Anyanyelvi kommunikáció: • kreatív szövegalkotás, • verbális emlékezet.	A tanult fogalmazási ismeretek felhasználása a szöveg alkotásakor. Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése. A fogalmazás koherenciájának megteremtése témataratással, a mondatok kapcsolásával. A fogalmazás témájának megfelelő szavak és kifejezések használata, a fölösleges szóismétlődés kerülése.
36.	Jellemzés az elbeszélésben	Az elbeszélő és a leíró részek felismerése egy szövegen belül. A leíró és az elbeszélő rész összekapcsolása. A kapcsolódó mondatok helyének megkeresése. Képről vagy élmény alapján elbeszélés készítése leíró részekkel. Személyek legjellemzőbb tulajdonságainak bemutatása a leírásokban. Több leírás beillesztésének lehetősége egy elbeszélésbe. Mf. 51-52. o.	Szociális kompetencia: másokra való odafigyelés. A hatékony, önálló tanulás: • olvasáskészség, szövegértés, • képi információk feldolgozása, • képzelet, fantázia, • lényegkiemelés. Személyes kompetencia: énkép, önismeret.	A különböző szövegformák tartalmi és szövegszerkesztési jellemzőinek ismerete. A fogalmazás koherenciájának megteremtése témataratással, a mondatok kapcsolásával. A fogalmazás témájának megfelelő szavak és kifejezések használata, a fölösleges szóismétlődés kerülése.

Óra	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
37.	Fogalmazási gyakorlatok. Az elbeszélés és a leírás összekapcsolása	A leíró és az elbeszélő szövegrészek összekapcsolása. A kapcsolódó mondatok helyének megkeresése. Több leírás beillesztésének lehetősége egy elbeszélésbe. Mf. 53. o.	Anyanyelvi kommunikáció: kreatív szövegalkotás. A hatékony, önálló tanulás: olvasáskészség, szövegértés, képi információk feldolgozása.	A tanult fogalmazási ismeretek felhasználása a szöveg alkotásakor. Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése. A fogalmazás koherenciájának megteremtése tématarással, a mondatok kapcsolásával. A fogalmazás témájának megfelelő szavak és kifejezések használata, a fölösleges szóismétlődés kerülése.
38.	Fogalmazási gyakorlatok. A fogalmazás elbeszélő és leíró részeinek színesítése párbeszéddel	Szövegalkotás eseményt ábrázoló a képek és a megadott igék, szószerkezetek segítségével. Hiányos párbeszéd kiegészítése az eseményeknek megfelelően. Prózai szöveg átalakítása párbeszéddé. Képsorról, képről, elbeszélés készítése leíró és párbeszédes részekkel. Mf. 54-55. o.	Személyes kompetencia: önellenőrzés. Matematikai kompetencia: csoportosítás. A hatékony, önálló tanulás: • a tanultak alkalmazása, • képi információ feldolgozása. Anyanyelvi kommunikáció: nonverbális kommunikáció.	A tanult fogalmazási ismeretek felhasználása a szöveg alkotásakor. Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése. A fogalmazás koherenciájának megteremtése tématarással, a mondatok kapcsolásával. A fogalmazás témájának megfelelő szavak és kifejezések használata, a fölösleges szóismétlődés kerülése.

Óra	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
39.	Önálló munka. Elbeszélés készítése leíró részsel	Önálló szövegalkotás a tanult ismeretek felhasználásával és alkalmazásával. Szempontok: az elbeszélő és a leíró részek összekapcsolása, a lényeges események és tulajdonságok megfogalmazása, tagolás, szemléletesség, szóhasználat. A helyesírási szótár használata. Önellenőrzés. Mf. 83-85. o. Mf. 87. o.	Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia: tervezés. Anyanyelvi kommunikáció: kreatív szövegalkotás, a nyelvi kompetencia rugalmas és rutinszerű alkalmazása, egyéni közlési stratégia kialakítása. Személyes kompetencia: önállóság. A hatékony, önálló tanulás: kritikai gondolkodás, a megszerzett tudás alkalmazása.	Önálló írásbeli fogalmazások készítése elbeszélő és leíró szövegforma összekapcsolásával. A fogalmazás koherenciájának megteremtése tématarattal, a mondatok kapcsolásával. A fogalmazás témájának megfelelő szavak és kifejezések használata, a fölösleges szóismétlődés kerülése.
40.	Az önállóan készített fogalmazás javítása	Az írásbeli munkák javítása, a típushibák megbeszélése. Differenciálás: • a fogalmazás javítása alaki, helyesírási és tartalmi szempontból, • kreatív szövegalkotás. Mf. 86. o.	Személyes kompetencia: önállóság. A hatékony, önálló tanulás: kritikai gondolkodás, figyelem összpontosítása, problémamegoldó képeség. Szociális kompetencia: tolerancia.	A fogalmazások javítása a tanult fogalmazási ismeretek felhasználásával, a tanító segítségadásával.
A HÍR				
41.	A hír	Újságban megjelent hír tartalmi és formai megfigyelése, vizsgálata. Újsághírek vizsgálatával a hír megértéséhez szükséges adatok összegyűjtése (hely, idő, esemény, szereplők). Hiányos hír kiegészítése. Mf. 56-57. o.	A hatékony, önálló tanulás: • önálló információszerzés képessége, • olvasáskészség, szövegértés, • lényegkiemelés. Anyanyelvi kommunikáció: helyesírási képeség.	A különböző szövegformák tartalmi és szövegszerkesztési jellemzőinek ismerete. Fogalmak: hír

Óra	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
42.	Hír fogalmazása	Aktuális hírek keresése újságban. Hír fogalmazása megadott adatok felhasználásával. Megtörtént eseményről hír írása. Olvasott szöveg elmondása a műfaj változtatásával. Ismert mesék egy-egy jelentősebb eseményéhez hír készítése. Mf. 58. o.	Anyanyelvi kommunikáció: kreatív szövegalkotás. A hatékony, önálló tanulás: - példakeresés, - lényegkiemelés.	A tanult fogalmazási ismeretek felhasználása a szöveg alkotásakor. Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése. A fogalmazás koherenciájának megteremtése tématarással, a mondatok kapcsolásával. A fogalmazás témájának megfelelő szavak és kifejezések használata, a fölösleges szóismétlődés kerülése.
AZ ÜZENETVÁLTÁS LEHETŐSÉGEI				
43.	A levélírás	Irodalmi alkotásokban található levelek elemzése. A levél jellemzőinek a kiemelése. A levélírás szerkesztési és formai ismertetőinek megfigyelése, vizsgálata, elsajátítása. A helyzethez illő megszólítások, a levél hangneme, stílusa, köszönés, keltezés, aláírás. Hivatalos és magánjellegű levelek gyűjtése, elemzése, sajátosságaik megfigyelése. A levél feladója és címzettje közötti kapcsolat megfigyelése. Mf. 59-61. o.	A hatékony, önálló tanulás: - sajátosságok felismerése, - azonosság, különbözőség megállapítása, - olvasáskészség, szövegértés. Anyanyelvi kommunikáció: helyesírás képesség.	A különböző szövegformák tartalmi és szövegszerkesztési jellemzőinek ismerete. Fogalmak: levél

Óra	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
44.	Az írásbeli üzenetváltás lehetőségei	Kötetlen beszélgetés a levelezés régebbi és mai szerepéről. A levélírás műfaji sajátosságainak megfigyelése. A levél leíró és elbeszélő részeinek megkülönböztetése. Elkezdett levél folytatása a levélíró és a címzett kapcsolatának megfelelően. A válaszlevél jellemzőinek a kiemelése (tartalma, felépítése). A hagyományos és az elektronikus levélváltás összehasonlítása. Rövid elektronikus levél megfogalmazása. Mf. 62-63. o.	A hatékony, önálló tanulás: • azonosság, különbözőség megállapítása, • önálló ismeretszerzés. Anyanyelvi kommunikáció: önkifejezéshez szükséges nyelvi képesség. Normatív kompetencia: szabálykövető képesség. Digitális kompetencia: elektronikus kommunikáció.	Önálló írásbeli fogalmazások készítése. A fogalmazás koherenciájának megteremtése tématarattással, a mondatok kapcsolásával. A fogalmazás témájának megfelelő szavak és kifejezések használata, a fölösleges szóismétlődés kerülése. Fogalmak: levél, e-mail.
45.	A levélírásról tanultak gyakorlása. A boríték címezése, felbélyegzése, a levélfeladás	A tanuló élethelyzetébe illeszkedő igazi levél megírása. A levélírás tartalmi és formai elemeinek (megszólítás, bűcsűzás, aláírás, keltezés) helyes alkalmazása. Az elkészült levél tartalmi és formai elemzése, javítása. A levélírás illemszabályainak megbeszélése. Szükség esetén az előző órán írt levél javítása, átmásolása levélpapírra. Boríték címezése, felbélyegzése, feladása.	Anyanyelvi kommunikáció: önkifejezéshez szükséges nyelvi képesség. A hatékony, önálló tanulás: a tanultak alkalmazásának képessége. Személyes kompetencia: önértékelés, önellenőrzés.	Levélírás, levélcímzés. A tanult fogalmazási ismeretek felhasználása a szöveg alkotásakor. Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése.

Óra	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
		A levélfeladási módok megbeszélése. Szituációs játék: levélfeladás a postán Mf. 65. o.		
46.	Üdvözlőlap írása	Különféle alkalmakra szóló üdvözlőlapok gyűjtése. Azonosság és különbség a levél és az üdvözlőlap között. Az alkalom és az üdvözet tartalmának megfigyelése. Az üdvözet formai jellemzőinek összegyűjtése konkrét példák segítségével. Az üdvözetírás szabályainak megfogalmazása. Különböző – szokásos alkalmakra szóló – üdvözetek szövegezése. Az üdvözlőlap feladója és címzettje közötti kapcsolat megfigyelése. A mondatok variálása a kommunikatív célnak megfelelően. Mf. 66-67. o.	A hatékony, önálló tanulás: • azonosság, különbözőség megállapítása, • lényegkiemelő képesség. Narratív kompetencia: dolgok közlésének képessége. Anyanyelvi kommunikáció: nem verbális önkifejezés képessége. Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: esztétikus íráskép.	A különböző szövegformák tartalmi és szövegszerkesztési jellemzőinek ismerete. A tanult fogalmazási ismeretek felhasználása a szöveg alkotásakor. Rövid szöveges üzenetek megfogalmazása különféle alkalmakra a címzett személyének figyelembevételével. Fogalmazásíráskor a megfelelő nyelvi eszközök alkalmazása.

Óra	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
47.	Meghívó készítése	Különféle alkalmakra szóló meghívók gyűjtése. Azonosság és különbség a hír és a meghívók között. Az alkalom és a meghívó tartalmának megfigyelése. A meghívó formai jellemzőinek összegyűjtése konkrét példák segítségével. A meghívókészítés szabályainak megfogalmazása. Különböző – szokásos alkalmakra szóló – meghívók szövegezése közös, majd önálló munkával. Mf. 68. o.	A hatékony, önálló tanulás: lényegkiemelő képesség, elemzés. Személyes kompetencia: önállóság. Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: elképzelések kreatív kifejezése. Narratív kompetencia: dolgok közlésének képessége. Anyanyelvi kommunikáció: nem verbális önkifejezés képessége.	A különböző szövegformák tartalmi és szövegszerkesztési jellemzőinek ismerete. A tanult fogalmazási ismeretek felhasználása a szöveg alkotásakor. Rövid szöveges üzenetek megfogalmazása különféle alkalmakra a címzett személyének figyelembevételével. Fogalmazásíráskor a megfelelő nyelvi eszközök alkalmazása. Fogalmak: meghívó

Óra	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
48.	Rövid üzenetek: értesítés, SMS, hirdetés	Mf. 69-71. o.	Anyanyelvi kommunikáció: önkifejezéshez szükséges nyelvi képesség. A hatékony, önálló tanulás: lényegkiemelő képesség, elemzés. Személyes kompetencia: önállóság. Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: elképzelések kreatív kifejezése. Narratív kompetencia: dolgok közlésének képessége.	A különböző szövegformák tartalmi és szövegszerkesztési jellemzőinek ismerete. A tanult fogalmazási ismeretek felhasználása a szöveg alkotásakor. Rövid szöveges üzenetek megfogalmazása különféle alkalmakra a címzett személyének figyelembevételével. Fogalmazásíráskor a megfelelő nyelvi eszközök alkalmazása. Fogalmak: értesítés; hirdetés; SMS
49.	Önálló levélírás választott címezettnek	Magánjellegű levél megfogalmazása ismerősnek, barátoknak. A levélírásról tanultak alkalmazása. Szempontok: a tartalmi és formai elemek helyes alkalmazása, szöveg folyamatossága, a választott címezettnek megfelelő stílus. A helyesírási szótár használata. Önellenőrzés. Mf. 83-85. o. Mf. 87. o.	Kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia: tervezés. Anyanyelvi kommunikáció: kreatív szövegalkotás, a nyelvi kompetencia rugalmas és rutinszerű alkalmazása, egyéni közlési stratégia kialakítása. Személyes kompetencia: önállóság. A hatékony, önálló tanulás: kritikai gondolkodás, a megszerzett tudás alkalmazása.	Levélírás. Szöveges üzenetek megfogalmazása különféle alkalmakra a címzett személyének figyelembevételével. Fogalmazásíráskor a megfelelő nyelvi eszközök alkalmazása.

Óra	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
50.	Az önállóan készített fogalmazás javítása	Az írásbeli munkák javítása, a tipushibák megbeszélése. Differenciálás: • a fogalmazás javítása alaki, helyesírási és tartalmi szempontból, • kreatív szövegalkotás. Mf. 86. o.	Személyes kompetencia: önállóság. A hatékony, önálló tanulás: kritikai gondolkodás, figyelem összpontosítása, problémamegoldó képesség. Szociális kompetencia: tolerancia.	A fogalmazások javítása a tanult fogalmazási ismeretek felhasználásával, a tanító segítségadásával.
A NAPLÓ				
51.	A napló. Napló készítése	A napló megismerése irodalmi példán. A naplóírás céljának megfogalmazása. A napló tartalmi és formai jegyeinek megfigyelése. Jelentősebb események megörökítése napló formájában. Egy közelmúltban átélt esemény vagy egy hét történetének rövid leírása időrendben. Egyéni vélemények megfogalmazása az eseményekkel kapcsolatban. Mf. 72-73. o.	A hatékony, önálló tanulás: lényegkiemelés. Személyes kompetencia: önkifejezés. Anyanyelvi kommunikáció: különféle közlési helyzetek alkalmazása. Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: érzések kreatív kifejezése.	A különböző szövegformák tartalmi és szövegszerkesztési jellemzőinek ismerete. A fogalmazás koherenciájának megteremtése témataratással, a mondatok kapcsolásával. A fogalmazás témájának megfelelő szavak és kifejezések használata, a főleges szóismétlődés kerülése.
ÖSSZEFOGLALÁS, RENDSZEREZÉS				
52.	A tanult ismeretek ismétlése, rendszerezése. A tanult ismeretek alkalmazása a szövegalkotás	A tanév folyamán a leírás tartalmi, szerkezeti jellemzőiről, a bemutatás sorrendjéről, nyelvi eszközök alkalmazásáról, a hírről, a levélírásról, az üdvözetek írásáról, a meghívók készítéséről szerzett tapasztalatok	Anyanyelvi kommunikáció: kommunikációs képesség, különféle közlési helyzetek felismerése, szóbeli kapcsolattartás. A hatékony, önálló tanulás: a tananyag összefüggéseinek	A tanult fogalmazási ismeretek felhasználása a szöveg alkotásakor. Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése. Önálló írásbeli fogalmazások

Óra	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
	során	összegzése. A tanult fogalmazási ismeretek felhasználása szövegalkotásakor. Szemléletes leírások készítése. A műfajnak és a témának megfelelő nyelvi-stilisztikai eszközök kiválasztása, használata. Az írásbeli fogalmazások elemzése, javítás a tanító irányításával. Mf. 80-81. o. Mf. 74-75. o.	megértése, lényegkiemelés, összefüggéslátás, logikai gondolkodás, képi információk feldolgozása. Matematikai kompetencia: kombinatív képesség. Természettudományos kompetencia: környezettudatosság. Szociális kompetencia: együttműködés. Személyes kompetencia: önálló tanulás.	készítése. A fogalmazás koherenciájának megteremtése tématarattással, a mondatok kapcsolásával. A fogalmazás témájának megfelelő szavak és kifejezések használata, a fölösleges szóismétlődés kerülése.
53.	A tanult ismeretek alkalmazása a szövegalkotás során	A tanult fogalmazási ismeretek felhasználása szövegalkotásakor. Önálló írásbeli fogalmazások készítése elbeszélő szövegformában. A fogalmazásokba párbeszédes részek illesztése. Eseményekről hír, levél, e-mail megfogalmazása. Az önálló szövegalkotások elemzése, javítása a megismert szövegalkotási szabályok felidézésével. Mf. 76-77. o.	Természettudományos kompetencia: környezettudatos magatartás. Anyanyelvi kommunikáció: szóbeli kapcsolattartás, szóbeli és írásbeli szövegalkotás. A hatékony, önálló tanulás: a tanultak alkalmazása, képi információk feldolgozása. Személyes kompetencia: kreativitás, képzelet.	A tanult fogalmazási ismeretek felhasználása a szöveg alkotásakor. Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése. Önálló írásbeli fogalmazások készítése. A fogalmazás koherenciájának megteremtése tématarattással, a mondatok kapcsolásával. A fogalmazás témájának megfelelő szavak és kifejezések használata, a fölösleges szóismétlődés kerülése.
54.	Útravaló	Írói vallomások (Janikovszky Éva, Szabó Magda, Lázár Ervin) elolvasása,	Szociális kompetencia: tolerancia, tisztelet és mások megismerésének	

Óra	Az óra témája (tankönyvi lecke) vagy funkciója	Célok, feladatok	Fejlesztési terület	Ismeretanyag
		megbeszélése. Tanulói gondolatok a fogalmazásokról. A tanévben írt legjobb fogalmazások fölolvasása. Mf. 78-79. o.	igénye. Személyes kompetencia: önismeret. Anyanyelvi kommunikáció: szövegalkotás, nyelvi kompetencia rugalmas és rutinszerű alkalmazása. A hatékony, önálló tanulás: olvasáskészség, szövegértés.	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló értelmesen és érthetően fejezze ki a gondolatait. Aktivizálja a szókincsét a szövegalkotó feladatokban. Használja a mindennapi érintkezésben az udvarias nyelvi fordulatokat. Beszédstílusát igazítsa beszélgető partneréhez. Kapcsolódjon be a csoportos beszélgetésbe, vitába, történetalkotásba, improvizációba, közös élményekről, tevékenységekről való beszélgetésekbe, értékelésbe. A közös tevékenységeket együttműködő magatartással segítse. Felkészülés után folyamatosan, érthetően olvasson fel ismert szöveget. Életkorának megfelelő szöveget értsen meg néma olvasás útján. Az olvasottakkal kapcsolatos véleményét értelmesen fogalmazza meg. Ismerjen, alkalmazzon néhány fontos olvasási stratégiát. Tanulási tevékenységét fokozatosan növekvő időtartamban legyen képes tudatos figyelemmel irányítani. Feladatainak megoldásához szükség szerint vegye igénybe az iskola könyvtárát. A könyvekben, gyermekújságokban a tartalomjegyzék segítségével igazodjon el. Használja az ismert kézikönyveket. Adott vagy választott témáról 8–10 mondatos fogalmazást készítsen a tanult fogalmazási ismeretek alkalmazásával. A begyakorolt szókészlet körében helyesen alkalmazza a tanult helyesírási szabályokat. Írásbeli munkái rendezettek, olvashatóak legyenek. Helyesírását önellenőrzéssel vizsgálja felül, szükség esetén javítsa. Legyen tisztában a tanulás alapvető céljával, ítélőképessége, erkölcsi, esztétikai és történeti érzéke legyen az életkori sajátosságoknak megfelelően fejlett. Legyen nyitott, motivált az anyanyelvi képességek fejlesztése területén. Az anyanyelvi részképességeinek fejlettsége legyen összhangban, harmonikusan fejlődjön.
---	---